

KONFLIKT MED SOVJETI IN JAPONCI

Preiskava v japonskem konzulatu razkrijala Japonce. Izgredi kulijev v Indo-Kini

Sangaj, 19. maja. — Iz Harbina poročajo, da je sovjetska policija vpadla v japonski konzulat v Blagoveščensku v Sibiriji in izvedla preiskavo. Sovjetske oblasti obtožujejo Japonce, da utihotapljuje živila iz Mandžurije v Sibirijo in konzul je vodja tihotapcev. Razkašeni japonski krogi v Mandžuriji zanikajo obtožbo in poslan je bil japonski konzul iz Harbina, da poseti Blagoveščensko in preišče zadevo.

Pariz, 19. maja. — Kakor poročajo iz Indo-Kine, francoske kolonije v Aziji, so bili tamkaj zadnje sobote veliki izgredi kulijev v Sadecu. Okrog 1500 kulijev, ki so nosili rdeče zastave, je napadlo prostore administrativnega načelnika. Policija je odbila napad. Pariški komunistični list "L'Humanite" obtožuje kolonijalno vlado v Indo-Kini, da je pred kratkim dala pobiti 23 domačinov z bombami iz zraka in 39 drugih upornih kulijev je bilo obsojenih v smrt.

Hrvatska mati z dojenčkom izpuščena iz ječe

Protest ljudstva pomagal rudarjevi ženi, ki je bila z detetom vred vrzена v zapor radi varjenja piva

Montesano, Wash. — Ogorčen protest, ki so ga dvignili časopisi v državi Washington, posebno "Post-Intelligencer" v Seattleu, je pomagal, da je bila žena rudarja Joe Butoraca zadnje sobote izpuščena iz ječe in z njo vred je bilo izpuščeno njene devetmesечно dete, ki ga je morala vzeti s seboj v zapor. Mrs. Butorac je bila obsojena na 85 dni zapora, ko so prohibicionisti našli v njenem stanovanju doma zvarjeno pivo. Dokaz ni bilo, da žena prodaja pijačo.

Vrhovni sodnik George D. Abel je dovolil, da gre žena z otrokom vred domov potem, ko so za njo podpisali kavičko. Zadeva pojde pred višje sodišče. Pred dokler niso časopisi začeli objaviti tega početja in zahtevati pojasnila, kaj da je dete zakrivilo, ki mora z materjo deliti zapor, ni hotel sodnik nič slišati o kavičici.

Joe Butorac, njen mož, je rudar, ki je bil v jami poabljen in je nezmožen za delo. Poleg dojenčka imata še sedem otrok. (Butorac je nedvomno Hrvat. — Op. ured.)

Nov rekord: 20 padečev v zraku

Roosevelt Field, L. I. — V nedeljo popoldne je bil na tukajšnjem letališču dosežen svetovni rekord v masnem skoku iz letala, ko je 20 moških hkratu skočilo iz višine in plovale po zraku proti tlom s pomočjo padala (parashuta). Eden teh, Armand Lizette, je med padanjem vrtil filmsko kamero in snel aliko svojih tovarišev. Preko 5000 oseb je gledalo ta prizor.

Kitajski delegat oropan v Moskvi

London, 19. maja. — Iz Moskovske poročajo, da je bil vodja kitajske mirovne delegacije, ki je dospela zadnji teden v Moskvo na konferenco za končanje mandžurskega spora, oropan torbe, v kateri je imel važne dokumente. Pogajanja so se vsled tega zavlekla.

Trije ubiti v izgredih v Berlinu

Berlin, 19. maja. — V spopadu med komunisti in fašisti, ki so se vračali domov s shodov, so bile tri osebe ubite zadnje sobote zvečer. Policija namerava prepozdano istočasno seje in shode obeh ekstremnih strank.

Suhaško zaplenjevanje steklenic ustavljeno

Chicago. — Čikaški administrator izvajanja prohibicije, J. C. Yellowley, je ustavil navale na prodajalnice s steklenicami, sodi, filtrati, zamaški in drugo ropotijo, ki služi izdelovanju opojnih kakor neopojnih pijač. Yellowley je odredi svojim prohibicionikom, naj se omeje na iskranje kotlikov in naj gube steklarske tovarne na miru. Vsekakor se boji, da bo ljudstvo preveč brilo norce iz zaplenjevanja steklene robe.

Sodnijski proces proti Lewisu

Obtožen je žalitve sodišča, ker se ni držal določb sodnijske prepovedi, ki je bila izdana protinjemu

Springfield, Ill. — (F. P.) — Te dni je državno okrožno sodišče pričelo z zaslišanjem, dali so John L. Lewis in 32 njegovih pristašev kršili sodnijsko prepoved, ki je bila izpovedana protinjemu od strani reorganizirane rudarske unije. Sodnijski proces radi žaljenja sodišča, kot piše Lewisovo glasilo, se v krogih stare unije ne smatra za važno zadevo.

Stvar pa ni tako malenkostna kot jo skuša prikazati Lewisovo glasilo, kajti ako sodišče proglasi, da je diskreditiran rudarski voditelj žalil sodišče s kršenjem sodnijske prepovedi, bo to pomenilo, da je Lewis izgubil svojo vlogo med rudarji v Illinoisu. Na drugi strani, ako bo sodišče odločilo, da injunkcija, ki je vezala roke Lewisu, ni več v veljavi, je gotova reč, da bodo sledili ostri in morda krvavi boji, predno bo Lewis priznal, da je poražen in da nima nobene zaslobe več pri rudarjih v dvanajstem rudarskem distriktu.

Medtem ko se vrše zaslišavanja na sodišču, glasili obeh rudarskih unij prihajata napade na nasprotujoče si uradnike. "Illinois Miner" prinaša kartune, s katerimi smeši Lewisa. "United Mine Workers Journal" pa obmelava uporne rudarske voditelje z nečestnimi primki.

Organizatorično delo, ki ga je začela reorganizirana rudarska unija v državah Ohio, Kansas in Arkanzas, dobro napreduje. Predno je Lewis prišel na krmilo rudarske unije, so bile v teh državah močne organizacije rudarjev. S svojo zaženo taktiko je Lewis veliko pripomogel, da so bile distriktne unije razbite in reorganizirana rudarska unija je morala pričeti s svojim delom med rudarji v teh državah na novo.

Odkar so se rudarji v Illinoisu pričeli puntati, Lewis nima posebne sreče. Le s silnim naporem se mu je posrečilo, da je na konvenciji rudarjev na polju antracita potlačil upor, ki je ogrozil njegovo administracijo. Gopozicija, ki je nastala proti Lewisu na konvenciji, se je sicer polegla, toda nihče ne more jamčiti, da se ne obnovi pri prvi ugodni priliki. Kadar bo Lewis izgubil še tisto malo zaupanja, ki ga uživa med rudarji na polju trdega premoga, tedaj bo to pomenilo konec njegovega pavenjanja.

Duina pastirica Aimee pustila romarje na cedilo

Pariz, 19. maja. — Aimee Simple McPherson, ki je v aprilu prišeljala čredo romarjev iz Los Angelesa v Palestino, je obrnila romarjem hrbet in odkurila v Egipt s svojo hčerjo in dvema vodnikoma. To vest je prineslo 40 romarjev, ki so večer došli v Pariz. Zapuščena čreda se zelo jez na svojo pastirico. Neka ovčica je izjavila, da je Aimee največja selparka na svetu.

INDIJSKI NACIONALISTI PLENIJO SOL

Domača policija jim ni več kos, ker je preveč satjagrahov v akciji. Demonstracije za odpravo kaste "nedotakljivcev"

Bombaj, Indija, 19. maja. — Včeraj je imela indijska policija vraški posel s satjagrahi — tako se imenuje nacionalistični protostovolci, ki so aktivni v Gandhijevi pasivni revolti — ki so v velikih množicah na vseh obrežjih Indije navallili na državne solnarne, v katerih se nabira in čisti morskala sol. Krvavih spopadov ni bilo, bile pa so številne aretacije po vseh krajih.

V Dharsani se je ponovila komedija obojestranskega pasivnega odpora: satjagrahi in policaji so sedeli na cesti in čakali, kdo se bo prej navlečel sedenja. Toda nacionalisti so postali zvičejši. Razdelili so se v več grup in dočim je ena grupa sedela na cesti, je druga korakala v solnarne z druge strani. Policija je brž hitela tja, medtem pa so sedaj vstali in navallili v solnarne ter odneali večjo količino soli.

To se je dogodilo v mnogih drugih krajih. Brez malega povsod so satjagrahi nadkrfili polovico po številu in napadli solnarne v dveh ali treh skupinah. Medtem ko je policija imela opravke z eno skupino, so druge udrele skozi ograjo in pleniše sol. Policije čete so neprenehoma dirjale sem in tja, niso pa bile kos velikim množicam, ki so rastle kakor iz tal in se neprenehoma cepile in delile v manjše skupine.

Ta nova taktika "solne revolte" je rezultat zadnjega zborovanja odbornikov nacionalističnega kongresa v Allahabadu. Tam so zaključili, da je kampanja stalno koncentrirana na gotove province z velikim številom protostovolcev, ki se imajo deliti v skupine, da tako razcepijo in utrudijo policijo.

Kalkuta, 19. maja. — Tu je izbruhnilo nepričakovano gibanje v prilog nedotakljivcem — najnižji kasti indijskega ljudstva, ki nima nobenih pravic in se smatra za nižje od živali — ki se smatra za velik triumf Gandhijeve kampanje. Okrog dvesto žensk iz višjih kast se je oborožilo s sekirami in napadle so tempel v Munšiganju, provinca Bengal, ter odstranile ograjo, ki brani nedotakljivcem vstop v tempel. Več kot 2000 ljudi je mirno gledalo prizor, ki je bil za nje nenavaden.

ZALOSTNE RAZMERE V TEKSTILNIH MESTIH

Dolge delovne ure in nizke mezd e rode slabe posledice

Charlotte, N. C. — (F. P.) Kupčija z narkotičnim strupom, butlegarstvo in prostitucija so cvetke, ki rastejo v raju tekstilnih baronov v južnih državah. To je posledica ponočnega dela za delavke in otroke v zvezi z nizko mezdo od \$8 do \$10 za 60 ur dela v tednu.

Tak je komentar, ki ga je podal javnosti B. L. Kline, ki se je mudil več tednov v piedmontskem tekstilnem okrožju, kjer je proučeval industrijske razmere.

Kline je obiskal središča tekstilne industrije, kjer je našel žalostne razmere. Naletel je na butlegarje in prostitutke, med katerimi so nedorasla dekleta, ki se svojega poklica niti najmanje ne sramujejo. Mnogo teh je prej delalo v tekstilnih tovarnah, toda ker so jim družbe plačevale tako nizke mezde, da niso zadostovale niti za najskromnejše potrebnine, so se vrgele v prostitucijo v prepričanju, da je vsak pokle boljši kot industrijska sužnost, v kateri so jih držali tekstilni baroni.

Predloga proti injunkcijam

Nasprotniki zavlačujejo diskuzijo o predlogi, da jo tako ubljejo

Washington, D. C. — (F. P.) — Senator Norris, načelnik senatnega justičnega komiteja, je te dni ponovno opozoril člane komiteja, naj vzamejo v roke protinjunkcijsko predlogo, ki je bila predložena pred meseci in ima namen odpraviti "yellow dog" pogodbe v industrijskem življenju Amerike.

Odvetniki, ki so pazno sledili diskuziji članov komiteja o tej predlogi, napovedujejo, da bo večina članov komiteja glasovala proti akciji, da bi senat razpravljal o predlogi v tekočem zasedanju kongresa.

Nasprotniki bodo storili vse, da preprečijo poročilo odseka v senatni zbornici, da tako zavlačujejo glasovanje o predlogi najmanj za dve leti.

Justični department na volu

Poslal je svoje agente, da vodijo špijonožo med stavbinskimi delavci

Newark, N. J. — (F. P.) — Na apel protinjunkcijskih stavbinskih podjetnikov je justični department poslal večje število svojih agentov, ki delajo na to, da razbijejo organizacijo stavbinskih delavcev v tem okrožju. Meddržavna trgovska komisija je poslala svoje ljudi, da vodijo preiskavo pritožb, katere je dvignila proti stavbinski uniji Westinghouse Co., znana protinjunkcijska elektrarska družba.

Iron League, organizacija železarskih delavcev, kateri načeljuje Theodor M. Brande, je koncentrirala svojo pozornost na delovanje detektivov, ki jih je poslal justični department. Detektivji pričakujejo, da bodo našli evidenco, ki bi vodila do obtožbe stavbinske unije, češ, da o viru trgovino s tem, ker noče uvrstiti neunijskega stavbinskega materiala.

Stavbinski delavci so mnenja, da je Walter Gordon Merrit, predsednik Lige za industrijske pravice, organizacije, ki se je posvetila razbijanju železarskih unij, izposloval, da so bili agentje justičnega departmenta poslani v Newark.

POLITIČNE INTRIGE V WASHINGTONU

Predsednik Hoover se boji tekme v prihodnji predsedniški kampanji

Washington, D. C. — (F. P.) — Predsednik Hoover vidi v Dwightu Morrowu, američkemu poslaniku v Mehiki in kandidatu za zveznega senatorja v državi New Jersey, nevarnega tekmeča v borbi za predsedniško nominacijo L. 1932. To je mnenje, ki prevladuje med konservativnimi političnimi opazovalci v Washingtonu. To je tudi vzrok, pravijo, da se je kongresnik Franklin Fort podal v senatorsko tekmo proti Morrowu in bivšemu senatorju Frelinghuysenu. Fort je zvest pristaš administracije, toda senatorske ambicije so se ga oprilele šele pred par tedni.

Ko se je Morrow mudil v Londonu, kjer je delal na to, da se sklene pogodba o redukciji oboroževanja na morju, kakršno je želel Hoover, so politikaši v New Jerseyju, ki nasprotujejo Morrowu, pričeli širiti govorice, da bo Morrow sledil Wilsonovi poti, ki ga je privedla v Belo hišo, ako se mu bo posrečilo, da bo prihodnje jesen izvoljen za zveznega senatorja. To je bilo dovolj, da se je pojavila bojazen v krogih pristašev Hooverjeve administracije. Fort se je potem oglasil v Beli hiši, kjer se je posvetoval s predsednikom in odborom za politično strategijo, nalkar je naznanil, da bo kandidiral proti Morrowu.

Položaj jeklarskih delavcev v štiji

London. — Angijske unije je jeklarski in železarski industriji so te dni podpisale novo pogodbo z delodajalci, ki daje večje ugodnosti neuzeženim delavcem, ki so prejimali dostaj zelo nizke mezde. Ko stopi nova pogodba v veljavo, bodo navadni jeklarski delavci prejimali \$1.24 več na teden.

REVŠČINA V MESTU BRATSKO LJUBEZNI

Poročilo centralnega delavskega sveta govori, da je v Philadelphiji okrog dvestotisoč delavcev brez dela

Philadelphia, Pa. — (F. P.) — Vse dobrodelne organizacije v Philadelphiji so preobložene s prošnjami za pomoč, ki prihajajo od družin brezposelnih delavcev. Centralni delavski svet, ki je uvelodel študijo v brezposelnosti situaciji, sodi, da je v mestu in okolici okrog dvestotisoč delavcev brez dela.

Vse dobrodelne organizacije v Philadelphiji so se zdrušile in organizirale kampanjo za nabiranje prispevkov v sklad, iz katerega se bo podpiralo najpotrebnejše delavske družine. V to svrho se potrebuje najmanj četr milijona dolarjev. Mestna uprava se je odzvala s prispevkom \$50,000.

Medtem ko blagostanjske organizacije skušajo zakrpati luknje, ki jih je ustvarila industrijska depresija, ki je vrgla armada delavcev v brezposelnost, so delodajalci pričeli z znižavanjem mezd v svojih podjetjih, da tako reducirajo itak pičle dohodke delavcev. Rezultat te taktike so bile stavke, ki so se pojavile pri nogavičarskih družbah.

Depresija je občutno udarila prodajalnice klerke v velikih departmentnih trgovinah, ko jim je bila znižana mezda na \$15 in še manj tedensko, veliko število prodajalcev in prodajalk pa je bilo odlovljenih.

Mnogo delavskih družin se je v prošlih šestih mesecih izselilo iz Philadelphije in v delavskih distriktih vidi človek vesplo napoved, da so hile na prodaj. Vrednost hile je v teh distriktih padla za 25%, toda valic temu jih lastniki ne morejo prodati. V delavskih distriktih prevladuje tišina in tuga, ki spominja na pokopališča. Hooverjeva "prosperiteta" je prinesla zares lepe razmere!

Odmevi mornarične konferenoe

Zagovorniki velike bojne mornarice predlagajo ogromne vsote denarja za gradnjo bojnih ladij

Washington, D. C. — (F. P.) — Kongresnik Fred A. Britten iz države Illinois, načelnik odseka, da bi morala vlada Zdržuzenih držav potrošiti milijardo dolarjev v prihodnjih desetih letih za gradnjo bojnih ladij, ako hoče dojeti izmeničanje bojnega brodovja z Veliko Britanijo.

V tem smislu je v nižji zbornici predložil predlogo in trdi, da je dobil zagotovilo od mornaričnega tajnika Adama in drugih, ki zagovarjajo močno bojno mornarico.

Senator David A. Reed, član ameriške delegacije, ki se je udeležil mornarične konference v Londonu, je izrazil mnenje, da bi bili stroški, ki jih vsebuje Brittenova predloga previsoki.

Rezultati mornarične konference, o kateri so mnogi pričakovali, da se bo odločno zavzela za redukcijo bojnega brodovja, se že kažejo.

Tornado v Arkanzasu: 19 mr-tvih

Little Rock, Ark. — V nedeljo zjutraj je besnel tornado po vzhodnem Arkanzasu in 19 oseb — vsi zamorel — je izgubilo življenje. V južnozpadnem delu države se je pa pojavila povodenj in na stotine oseb je izgubilo domove.

Brat "Kristus" toži brata "Judeža" za \$100,000

Chicago. — Adolf Fasnacht igra Kristusa v pasionalski igri, njegov brat George Fasnacht igra pa Judeža Iskarijota. Oba sta prišla v Ameriko iz Freiburga v Nemčiji in vsak od teh vodi svojo skupino pasionalskih igralcev. Zadnji teden je George zatožil Adolfa za \$100,000 odškodnine trdeč, da mu "Kristus" krađe pravice, ker je pasionalsko igro prestavil v angleščino.

Volilna kampanja v Pennsilvaniji

Grundyjeva mašina se je posušila novih zvijač v boju proti Davisu

Pittsburgh, Pa. — Volilna tekma v Pennsilvaniji se vrši v znamenju ostre kompeticije med Grundyjem in Davisom, kandidatom republikanske stranke za zveznega senatorja. Davis podpira delavske organizacije, ki so se izrekle zanj. Na drugi strani je senator Grundy, ki razpolaga z velikimi vsotami denarja, ki ga dobiva od openšaparjev, čijih interese Grundy tako vsoto za govarja še dolgo vrsto let. Tovarnarji ne štedijo s denarjem in ga trošijo na način, ki zabuja splošno pozornost celo v tej državi, katera je znana radi politične korupcije, kar se je posebno pokazalo, ko je bil izvoljen senatorjem vodja republikanske mašine Vars, kateremu je senat odrekel sedež, ki ga je pridobil s pomočjo velikih denarnih vsot, katere je potrošil v kampanji.

Grundyjevi pristaši so zdaj začeli z akcijo, da se Davisa diskvalificira. Poslali so petstojto državnih volilnih komisij, da izbriš Davisovo ime na volilni listi na temelju, da v legalnem smislu Davis ni prebivalc države Pennsilvanije.

Peticija se nanaša na delstvo, da ga je predsednik Harding, ko ga je imenoval tajnikom zveznega delavskega departmenta, označil, da prihaja iz države Illinois. Odvetnik, ki je predložil peticijo volilni komisiji, je izjavil, da v slučaju, ako se bo komisija izrekla v Davisov prilog, bo zadevo tiral pred sodišča.

Ko je bil Davis obvečen o tem koraku svojih nasprotnikov, je izjavil, da je to navadna zvijača, ki se jo hočejo poslužiti, ker so pričeli slutiti, da bo Grundy poražen.

V političnih krogih prevladuje mnenje, da bo Davis izšel zmagovit iz volilne bitke. Pred kratkim se je pridružil Davisu bivši zvezni senator George Wharton Pepper in mu obljubil podporo.

Izmed republikanskih političnih voditeljev se je pridružil Grundyju le zakladniški tajnik Mellon in njegova mašina.

Iznajditelj raketnega motorja ubit

Berlin, 19. maja. — Maks Valler, nemški iznajditelj motorja, ki ga ženejo eksplozije raket, je bil v nočeh trte svoje poklica. Med eksperimentiranjem v svoji delavnici na svojem novem modelu rakete s tekočim kisikom se je razletel del motorja in mu raztrgal žile na vratu. Bil je na mestu mrtve.

Tornado v Arkanzasu: 19 mr-tvih

Little Rock, Ark. — V nedeljo zjutraj je besnel tornado po vzhodnem Arkanzasu in 19 oseb — vsi zamorel — je izgubilo življenje. V južnozpadnem delu države se je pa pojavila povodenj in na stotine oseb je izgubilo domove.

SLABE POSLEDICE VISOKE CARINE

Ameriška izvozna trgovina nazaduje. Hooverjeva administracija je pokazala svoje nezmožnosti

Washington, D. C. — (F. P.) Prilike za povrnitev normalnih razmer v ameriški industriji v tekočem letu so zelo slabe, kar je posledica nerazodne taktike Hooverjeve večine v nižji zbornici kongresa, ki je sprejela carinske določbe, ki so izzvale veliko protestov v inozemstvu. Nezadovoljnost med delavci in farmarji radi zavzošene politike je tako velika, da administracija ni kaj s veseljem ne pričakuje volitev prihodnje jesen, ker pričakuje, da bodo kongresniki, ki so stali za administracijo, poraženi.

Brezposelnost, ki je nastala v zadnjih šestih mesecih, ni s skoro š ne zmajšala v spomladanskih mesecih. Kanada, kateri se je zagrosilo z Grundyjevo visoko carino, je udarila nazaj in udarec sedaj občuti ameriška jeklarska industrija. Druge inozemske države so reducirale svojo trgovino s Ameriko. Ameriška izvozna trgovina je v prvih treh mesecih tekočega leta nazadovala za \$290,000,000. Edina držala, ki še veliko narača v Ameriki, je Sovjetska unija. Padanje izvoza v inozemstvo je veliko pripomoglo k razširjenju brezposelnosti v ameriških industrijah. Izgledi kažejo, da bo tudi trgovina s Rusijo nazadovala, ako bo vlada Združenih držav nadaljevala s svojo sovražno taktiko napram sovjetskimi vladi.

Zvezna uposlovjalna služba je te dni izdala svoje poročilo, v katerem opisuje slabe razmere, ki se vedno prevladujejo v ameriških industrijah, posebno v jeklarski in železarski. Poročilo ne daje nobenega upanja, da se bodo razmere obrnile na boljše v bližnji bodočnosti.

Več kot tisoč prominentnih ekonomov se je pridružil apelu na Hooverja, naj vetira Grundyjevo carinsko predlogo v slučaju, da bo sprejeta v kongresu. Pokazali so na posledice, ki bodo nastale v industrijah, ako se bo naložilo še težje breme kot ga nosijo odjemalci že sedaj. Opozorili so predsednika, da se bodo trgovski odnosi med Ameriko in inozemskimi deželami poostriili, ako se bo podal na pritisk zagovornikov visoke carine.

Lobisti v službi mogočnih tovarnarjev, ki vlečejo koristi od visoke carine, so se smejali napovedi in niso polagali nikake važnosti na svarila, ki so prišla od ekonomov in drugih razumnih ljudi. Posledice trpi sedaj ameriško delavstvo, za katero se pa itak niso nikoli brigali.

Spet 125 deportiranih v Evropo

Chicago. — Zadnje sobote je vlak iz Chicaga odpeljal nadaljnjih 125 inozemcev proti New Yorku, odkoder bodo poslani v razne evropske dežele, iz katerih so prišli. Med deportiranci je bilo 40 oseb iz Chicaga in okolice; drugi so bili privedeni z zapada. V tej množici je bilo pet blazežev in 25 imigrantov, ki so se utihotapili iz Kanade v Združene države. — Istočasno je bil v Chicagu aretiran Henry Kral, višješolski študent, ki je utihotapljjal Poljake iz Kanade čez mejo in kolektal od vsakega \$300 pod sleparsko pretevo, da ne bodo deportirani, ker je on podkupil naselniške oblasti.

Elektrifikacija železnic

Albany, N. Y. — Governor Roosevelt je vetiral predlogo, ki je določevala podaljšanje časa na deset let za elektrifikacijo železnic v mestu New Yorku. Železniške družbe so dvakrat prej dobile podaljšanje časa, toda sedaj jim namera ni uspela, ker je bil Roosevelt mnenja, da se akcija ne sme še nadalje zavlačevati.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

CLASILO IN LISTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Narodina: an Educational drive (from Chicago) in Kansas \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Ohio \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; za imenovalno \$9.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.
Cena glasila po dopolnili. — Repetir se ne vrsta.
Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.
Naslov za vse, kar ima stik s Nomi:
PROSVETA
247-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Kavs iz grobov

Francija, Evropa in ves svet, ki se zanima, ima čudno zabavo. Pokojni francoski "tiger" Clemenceau je spisal knjigo o svetovni vojni, ki je izšla po njegovi smrti. Knjiga se imenuje "Veličina in beda zmag" in v njej napada poleg drugih tudi Wilsona in maršala Focha, ki sta tudi že v grobu. Wilson mu je bil velik idealist in slab, nepraktičen diplomat. Focha je pa obdžilil, da je zakrivil mnogo kolozov na zapadni fronti, ki so stali stotisoče francoskih mož in milijone frankov. Foch ni mogel pridobiti ameriškega generala Pershinga za popolno kooperacijo.
Tako Clemenceau. Fochovi prijatelji so brž izkopali iz prahu neke Fochove zapiske, v katerih slavni generalissimo štriglja "tigra" kot velikega trmoglavca in naduteža, ki je tudi zakrivil, da je "la grande France" zelo krvavela med vojno in še dolgo časa po vojni.
To posthumno zadiranje in očitaje iz dveh grobov je kajpada lepa slika francoske zmage. Prepričani smo, da bo pomagal, da bo "veličina zmag" še večja.
Naše mnenje je, da bi bila Francija morda na boljem, če bi sploh nikdar ne imela Clemenceauja niti Focha. Militaristi in imperialisti niso še nikdar osrečili nobenega naroda.

Javen dobiček

Ljudje, ki zagovarjajo kapitalizem, ne prenehajo pojejo staro pesem: "Kjer ni dobička, tam ni podjetja."
V teh besedah je samo pol resnice, ki bi se morala glasiti: "Kjer ni privatnega dobička, tam ni privatnega podjetja."
V Ameriki — ni treba iti v "socialistično" Evropo ali pohujljivo Kanado — je na tisoče podjetij, ki ne nosijo nikomur privatnega profita pa se vseceno lepo razvijajo. Pošta je največje podjetje v deželi, vendar pa ne nosi dobička, baš narobe: izgrubo dela leto za letom, kljub temu ne pride vladni na misel, da bi odalala postu privatni korporaciji. Pošta ni bila ustanovljena zato, da bi delala denarni dobiček vladi, temveč samo zato, da bi služila ljudstvu — in v tem je ves dobiček pošte. Vsi postni dohodki se porabijo za izboljšavo službe (kolikor je to sploh mogoče v okvirju današnjih razmer) in zato nikoli nič ne ostane.
Javna knjižnica je povsod občinska ustanova, ki tudi ne prinaša dobička v dolarjih, kljub temu dela lep dobiček v obliki brezplačnega čtiva, ki je vsakomur na razpolago. To je druga forma javnega profita. Tretja forma je požarna bramba, ki tudi ne eksistira za denarni dobiček. Dalje imamo občinske vodovode, elektrarne, ceste itd.
Motiv privatnega dobička je lahko močan, ne more pa tekmovalni z javnimi podjetji, ki obstoje zgolj za javen dobiček. Prav tako lahko eksistira vse industrije za javen dobiček — za javno dobro vseh ljudi. To bi bila industrijska demokracija ali z drugo besedo: socializem.

Miglejš iz Južne Amerike

"Slovenski tednik", ki izhaja v Buenos Airesu, Argentini, potrebuje brez malega mesec dni, da doseže Chicago. Najnovejša številka, ki je dospela v uredništvo Prosvete, je datirana 19. aprila, torej dan pred veliko nočjo. V tej številki je velikonočni članek, v katerem čitamo tudi tole:
"Kadar je gorkota pričela zmagovalni mraz, luč teme, in ko so dnevi postajali krajši, noči pa daljše, so se narodi v daljni preteklosti imeli praznik rojstva pomladi, praznik vstajenja in prebujenja narave. Ta praznik je bil že od pamtiveka največji v letu. Postavila ga je narava sama. Človek ga je vtaknil v koledar na pravo mesto in še to je za severno poloblo naše okrogle doline solz. Na tem koncu sveta, kjer mi sedaj živimo, niso prazniki in nikakern skladu z naravo. Za Božič se potimo, na Veliko noč pa listje pada. Vidi se, da učenjaki, ki so delali koledar, in cerkveni očetjci, ki so postavljali praznike, niso takrat še računali z južno polovico naše zemlje. Pravijo celo, da je bilo tedaj greh misliti, da živijo ljudje tudi na drugi polovici zemlje."
You bet! Čudežno razodetje ni nič vedelo o Ameriki. Vedela je le toliko, kolikor so vedeli ljudje, ki pa so vedeli jako malo!

Glasovi iz naselbin

Banovec koncertira v Milwaukee

Milwaukee, Wis. — Kadar o kakšni stvari slišimo ali čitamo pohvale, iz previdnosti večkrat malo podvomimo, kajti prigradi se vsaj, da se v hvale pretrirava. Ali kar smo že slišali in čitali pohvalnega o našem pevcu Svetozar Banovcu, ni bilo prvič pretrirano. Kdorkoli ga je že slišal peti, tisti to dobro ve. Kadar človek sliši peti tega pevca, mu je težko najti pravega izgraza za pravo pohvalo. Zdi se, da naš besednjak ne vsebuje besed, s katerimi bi mogel dovolj živo opisati občutke, ki jih človek občuti, ko ga poslušša.
Tista gladka, mehka milina glasu, ob kateri se taja srce, povzroča, da pozabimo na vsakdanjost, in se preselimo tam nekam, kamor nas vodi pevec s svojo pesmijo. Živi so elektrizirani, v grlu te nekaj prijetno šegeče in neka neznana radost in zadovoljnost vzhlepejo sili na dan.
Ob takih trenutkih žele človek spožna vse lepote slovenske pesmi. Banovec je pri nas obdržal že dva koncerta v S. S. Turn dvorani. Obakrat je bila dvorana nabito polna. Prvi koncert je privedel zase, drugega v koprari org. Slovenskega doma. Štem deanjem je pokazal, da ne poseduje samo izredno lep le mil glas, ampak da se tudi odlikuje s plemenitim in velikuđušnim srecem. Saj ga tudi v tem njegova pesem sama najbolj razodeva. Skromna in mila duša, ta Banovec. Kdor ga vidi in sliši, ga mora nevede in nehoče vsj ljubiti. In še enkrat imamo milwaški Slovenci priliko ga videti in slišati. Ta prilika bo v nedeljo 25. maja, ke bo mr. Banovec obdržal svoj tretji koncert v S. S. Turn dvorani.
Dajmo mu zopet udeležbo, da bo vriskala njegova blaga duša. Saj njemu je predvsem za to, da ga mnogi slišijo in da jih zadovolji s svojim petjem.
V tem sam ušiva in čuti največje zadovoljenje. Mi s tem, da posemo njegove koncerte, ušivamo čar prelepe naše pesmi in obenem pomagamo, da se slovenska umetnost razširja po Zdrženih državah. Banovec je do sedaj naš najuspešnejši poslanec in predstavnik.
Zato vsi složno zopet na ta koncert. Pozabimo vsaj na ta dan na svo osebno, strankarstvo in druge take škodljive reči, ki razjedajo uspehe skupnih naših stvari.
Banovec je samo umetnik in naš rojak, zato bodimo tega dne tudi mi samo ljubitelji umetnosti in samo Slovenci in pohitimo vsi v S. S. Turn dvorano. Začetek koncerta bo točno ob 8. uri zvečer.
Vstopnina je 75c za osebo. Kdor hoče rezerviran sedež, 25c posebej. Tega si lahko nabavi te takoj pri "Obzor" Publ. Co., 442 National ave., Victor Petek, 475 National ave., Joe Match, 401 Greenfield ave. in Fred Zevle 432-54th ave., West Allis.
Naš pesnik Fr. S. Cimperman pravi:
"Koder razlega se petje, sreča obseva ven kraja; radost kljže tam svetje, zemlja pravitari se v raj.
Peti naj naše so želje, pesem duha nam vedri; petje prinese veselje, žalost od nas odpodi."
Pripravljajni odbor.
Odmevi na Trunkovo klobasanje — Cleveland. — Pisanopoljski gospod spet reglja in klobasa. Ze tri dni me v nič devlje. Seveda, ne meha, ampak ono, kar sem jaz zapisal v "Prosveti." Novega tuda pot ni ni in najbrže ne bo. Isto neslano otrobovezanje, zabavljanje, posemehovanje, in zaviljanje kakor vedno. Sicer pa — saj ne moremo pričakovati kaj boljšega v "Pisanem polju" ...
Predno kaj več zapišem, želim, da G. Trunk vzame na znanje to-le: Ivan Molek, glavni urednik "Prosvete," ni Tone Podgoričan in obratno ni Podgoričan Molek. Sicer se mi zelo laska, ker me G. Trunk primerja, oz. istoveti s Molekom, ki ušiva priznanje kot napreden in dober

delavski častnik, pisatelj, pesnik in predavatelj in to pri vseh naprednih in zavednih slovenskih delavcih, posebno v Ameriki. Ampak, kar je preveč, je le preveč: nezasužena hvala ni za moj želodec Vse, kar je prav!

G. Trunk meni, da sem našel bistvo njegove "farske župe" v razumu, on pa ga je našel v "duši." Kaj pa je to: duša? Ali si more kdo predstavljati nekaj takšnega, kar je "duša" človekova po krščanskem naziranju? Ne, vsaj treznomislec človek ne! Zame je pa odgovor lahak: "duša" so možgani in možgani so duša. Vzemi človeku možgane in imel boš bitje brez razuma in "duše." Brez možganov ni razuma in volje in ne "duše." To bi se dalo dopovedati tudi najbolj zahtevnu hrbovskemu pastirju.

Trditve, da zaradi razuma samesa se nihče ne odloči za to ali ono svetovno naziranje, češ, ja pri tem odločuje volja, dokazuje plitkost pisčevih možganov. Pameten človek bi ne zapaljal kaj podobnega. Od kje pa izhaja volja? Iz želodeca ali iz pete? Neumno vprašanje, kajne? Saj vendar vemo, da bitje brez možganov v glavi (in brez teh ni — razuma) nima volje! Ljudje pa imamo možgane, torej smo razumna bitja z nekaj volje, ki pa je pri poedincih različna, ker nanjo vplivajo temperament dotičnika, razmere, v katerih živi in okolica, ki ga obaja. Volja je pa z drugo besedo hotenje; če hočeš nekaj storiti, moraš biti zmoežen zahotev: sediče hotenja pa je v možganih; kdor nima možgan, ta nima razuma, brez katerega se ne porodi nikako hotenje niti želja, torej ne more ničesar želeliti niti hoteti, ker brez razuma ni želje niti volje, ki bi jih uresničila. Razum odloča. In kjer je zdrav razum, tam je tudi zdrava, trdna volja, ne gnjlja, kot trdi G. Trunk o nas svobodomislecih, da imamo skvarjeni; gnjl razum, samo in edino zato, ker ne verujemo v biblijske izmišljotine, ki so za zdrav človeški razum neprevajljive.

G. Trunk rad zabavlja in namigava. Baš zato je napisal "Et zigav" itd. Vedel je, da bodo njegovi čitatelji razumeli, da se med slovenskimi svobodomislec v Ameriki nahajajo takani ne hvaležneži, ki so nekoč "žili farovski ali kapucniško župo," dana pa "naravnost besno udrihajo po svojih nekdanjih dobrotnikih samo in edino zato, ker imajo sprljen razum in pokvarjeno, ko oglje črne 'duše'! To je bil namen omenjene tirade o lupi in župarjih in nič drugega. In če bi bil pisec pošten in odkrit, bi to tudi priznal ter opustil tisto prazno besedenje o zanimanju za psihološke pojave.
Zaradi evangelija pa brez skrbi: noben pravi svobodomislec — tak iz prepričanja — ne da početnega groša na take in podobne izmišljotine. Če pa citiramo kak stavek iz evangelija, stimo to zato, da opomnimo naše krščanske nasprotnike, naj se drže tistih naukov, ki jih razširjajo in zagovarjajo, in ne samoto, temveč naj tudi svoja dejanja in nehajanja uravnajo po njih, kar večina ne storijo. Kdor druge uč postena, mora biti tudi sam pošten.

Tone Podgoričan.
Se zastrupil z vodo
Cuddy, Pa. — Petdeset let je bil rudar — od 25. do 75. leta — in se končno v rovu zastrupil z vodo. Taka je v par besedah zgodovina nekoga rudarja litvinske narodnosti. Dolga leta je kopal premog v tej naselbini in 8. maja je se zopet podal na delo kot običajno. Ker je s stropa tekla arebrno čista voda, je mislil, da mora biti tudi dobra za piti. Ali voda je bila "solferska" in torej strupena. Ko se jo je starček napil, mu je takoj začel otekati trebuh. Kompanijski zdravnik je ugotovil, da za nesrečnika ni pomoči in ga je poslal v okrajno bolnišnico. Čez par dni je izdihnil.

Pokojni je živel samotarsko življenje, ker tukaj nima nobenega svojega človeka. Nekje se nahajata sin in ena hiša, o katerima pa starček že dolgo časa ni ničesar slišal. Bil tudi ni v nobeni podporni organizaciji in tako bo pokopan na okrajni stroški, ali kar bodo že naredili z njegovim telesom (ko to pišem, še ni pokopan).
Po mojem mnenju bi morala za pogreb skrbeti družba, ker je prišel do boleznj pri delu. Ker pa kompanijski zdravnik gleda v prvi vrsti za interese kompanije, je z nesrečnikom delal tako, da kompanija ne bo imela nobenih stroškov. Je že tako pod današnjim sistemom: dokler garaš, se za tebe ne zmeni nihče, in kadar pa ponesrečiš ali pa umreš, se tisti elementi, ki se redijo od tega sistema tudi ne zmenijo za tebe, razen ako so v to in v kolikor so prisiljeni. In dokler ne bomo imeli močne delavske strokovne in politične organizacije, v tem oziru tudi ne bo boljše.

Ako bi bil pokojni član kake podporne organizacije, bi vsaj na zadajo uro ne bil popolnoma zapušen, ker bi društveni bratje za njega skrbeli. Gotovo je to, da bi mu oskrbeli dostojen pogreb. Dokler živimo pod tem sistemom, ni druge poti kot da se zavarujemo v podpornih organizacijah, kar dokazuje ta slučaj. In druga naša dolžnost je ta, da delamo za pojačanje delavskega gibanja, da se izobrazujemo v delavskem duhu in da širimo naše časopise kot sta Prosveta in Priljetarec, ki sta nam tako potrebna kot je nam vsakdanji kruh. — Anton Shaffer.

A. Garden: OPAZOVANJA

Te dni ameriško meščansko časopisje poroča na široko o za deželo pomembni deputaciji ameriških parasitk, ki se pripravljajo na odhod v Anglijo, kjer se poklonijo na angleškem kraljevem dvoru. So to matere in hčerke, izvoljenke med izvoljenkami našega plutokratskega razreda, ki se valjajo v razkožju kot ga ni poznal niti stari razuzdani Rim. Edina skrb teh parasitk je ta, kako bi prišle v sence kraljevih dvorov in v bližino tituliranih otrov — kraljev, grofov, princev in alične golazni "po milosti božji!"
Do pred par desetletij se je splošno smatralo, da Amerika nima socialnih razredov. "V Ameriki smo vsi delavci, in ako imamo gotove bogate posameznike, so dotičniki prišli do bogastva potom trdega dela, varčnosti in sposobnosti," se je glasila pesem, ki je bila dokaj realna, vendar pa je bila podobna uspavanki — za otroke. Ako si v to trditve dvomil, so ti pokazal Astorja, ki je prišel do svojega bogastva z ropanjem Indiance; in železnškega kralja Goulda, ki si je nagromadil milijone z direktnim kupovanjem državnih in zveznih kongresnikov in senatorjev, s korupcijo kot je ni videla dežela ne prej ne poznej ter potom švindertstva delničarjev. Pokazali so ti Rockefellerja, ki je prišel do milijarde premoženja na sličan način kot Gould ali pa drugi nekronani vladarji Amerike.

Da so graditelji ameriških industrijskih in komercialnih baronov in delali in se trudili, da so spravili skupaj "prvi milijon", je seveda resnica. Iz prvega milijona dolarjev je prišel drugi brez veliko manjših muk kot prvi. Pri tretjem si je lahko kupil najboljše talente v deželi, ki se vodili tvoj biznis. Potem si se lahko oddahnil, le pa par ur na dan si dajal povelja svojim manadžerjem. Čez par let si že imel 20, 50, 100 in več milijonov. Bogastvo je rodilo bogastvo, oziroma ga rodi.

Novi magnatje seveda niso ostali sami in tudi niso živeli v samo dobrih stanovanjih. Zase in za svoje družine so pričeli graditi na obronkih mest in na deseti svoje palače. Njihove družine so s kupčenjem milijonov postale "ekskluzivne" — samostojen razred, "society" — plutokracija. Za osebne udobnosti teh družin so skrbeli (in skrbijo) služabniki, lakaji —

vseh vrst posebno trenirani ljudje, ki se razumejo na kaprice, razvajenost, razkošno gizdalinstvo hčera in sinov, mamice in atekov naraščajoče plutokracije, ki živi po milosti, oziroma radi gluposti delavstva.

Kar "milady" potrebuje, to mora imeti: Na ducate oblek in košuhov, ki stanejo po deset in več tisoče vsaka. Po nekaj avtomobilov najboljšega izdelka (s šoferji vred, kar je razumljivo), dragocenih okraskov in nakitov; ki stanejo še lepo premoženje vsak. Največja skrb "milady" je, kako in kje priti do najpopolnejše zabave, ki lahko pomeni degenerirane orgije, in da bo čimvekrat omejeno njeno — ali pa njegovo — ime in priučena njena slika na "society" strani velikih meščanskih časopisov. Najmučnejše delo teh pitanih putk je, kadar je potrebno potovati v razkošnih pulmanovih vozovih ali parnikih iz letovišča v letovišče.

Hčerke in matere naše plutokracije se bodo torej poklonile na angleškem kraljevem dvoru. Kakor londonsko časopisje poroča, oziroma vesti iz Londona, bo veliko poklicanih, a malo izvoljenih. Ker imamo v Ameriki že nad 46,000 milijonarjev, je verjetno, da jih bo veliko. Poročila pravijo, da so v Londonu že vse sobe po najboljših hotelih oddane tem aspirančnjak, ki so žele kraljeve sence. Pravzaprav je že večje pomanjkanje najrazkošnejših sob ali ono svetovno naziranje, čas, morale zadovoljiti z najemom palač izven Londona. Uboga ameriška plutokracija!

Med tem pa okrog šest milijonov ameriških delavcev in delavk išče dela. Temnih in obupnih obrazov pohajajo od tovarne do tovarne. V njihovih družinah ni ne veselja, ne zadovoljstva in najbrž tudi ne družinske sreče, ker skrb, kako nasiti otroke in sebi, poravnati stanarino ali davke ali pa kje dobiti denar za vsakdanje potrebe in poravnanje mesečnih obrokov za pohištvo ali hišo, totalno isključuje družinsko srečo. Tisti, ki so toliko srečni, da imajo delo in torej kosček kruha se danov, tresajo, da ga ne izgube. V tovarni, v uradu, v rudniku ali v trgovini se tresejo pri vsakem koraku in slehernem pogledu pregledalca.

Yes, v Ameriki ni razredov, 46 tisoč milijonarjev, katere degenerira bogastvo in posebno pa njihove hčere in sinove, ni noben razred. Tudi ni noben razred okrog 24 milijonov delavcev, ki garajo v tovarnah, rudnikih in uradih in producirajo bogastvo in — milijonarje. Edini razred mogoče tvorijo mali trgovci — yes, le pogovarjajte se z njimi — srednja gospoda in drugi Babbitti. In ker smo brez razredov, zato tudi ni razrednih bojev v Ameriki. Vsaj voditelji Ameriške delavske federacije stoje na tem stališču.

Demokracijski ameriški narod bi vseceno storil veliko uslugo svojim trpečim milijonarjem, ako bi upeljal razne kaste s primerimi tituliranimi naslovi. Princ Morgan, Rockefeller, Baker, Insull itd., itd. bi za prvo silo že odgovarjalo. Njihove so progje in hčerke bi bile princeze, kar se razume. Predsednik Zdrženih držav bi lahko dobil naslov carja, kajzerja ali pa samo kralja — samo da bi imel primeren naslov, ki bi odgovarjal aspiracijam ameriške buržoazije. Z enim samim dekretom bi lahko kongres obvaroval deželo pred pomizanjem in srmočenjem "God's country", ker morajo njeni bogati sloji iskati sence na raznih beraških dvorcih zapufane in zalumpane Evrope. Spodobilo bi se, da bi tudi v tem oziru najbogatejša dežela na svetu ne zaostajala za raznimi beraškimi kraljevinaimi, baroninami ali pa republikami revne Evrope. Azije ali Afrike. Naša buržoazija bi potem lahko doma ostala in bi se senčila v svoji lastni senci degeneracije. Šele potem bi bila God's country res God's country. In šele takrat bi bili sto procentni res sto procentni.

Nov način zdravljenja

V "N. W. J." piše dr. W. Hahn Sledeč:
Pred nekaj časa je prišla v svet znamenita vest, da se je dvema raziskovalcema ob istem času posrečilo dobiti nov način zdravljenja tuberkuloze in sicer a posebno dijeto. Sta pa to znani strokovni kirurg za pljučno tuberkulozo Sauerbruch in zdravnik dr. Gerson v Bielefeldu na Nemškem. Misel novega zdravljenja obstoji v tem, da velika vodenost telesa, nastala vsled prevetikega uživanja kuhinjske soli, pospešuje nastajanje infekcijskih bolezni, zlasti tuberkuloze. Do sem sta bila Sauerbruch in Gerson na isti pravi poti. Gerson je pa šel dalje in je nadomestil kuhinjsko sol, ki je telesu drugje potrebna z mineralnimi solmi, ki so povzročile prelevitev telesa na način, ugoden za zdravljeni uspeh. Iznašel je mineralogen, ki vsebuje kalcium-magnesium in druge soli.

Bistvo novega odkritja je to, da pustimo tuberkule enostavno od lakote umreti, s tem, da odvzamemo telesu vodno vsebino. Po tej novi dieti ne shujamo veliko, pač pa se naše telo okrepi in se na presnavljanje na ta način vpliva, da doselej napadljive tuberkuloze vsled pomanjkanje redilnih snovi propadejo. Dijeta obstoji v bistvu v tem, da se omejijo živila, na oglikovih hidratih bogata, predvsem tako priljubljene močnatne jedi, da pa namesto njih uživamo zadosti maščobe, surovega sadja, veliko zelenjave, surovega mleka, surovih jajec in drugih na vitaminih bogatih živil. Medicina hodi pogosto po čudno zavutih potih. Bil je čas, ko so nas na vse kriplje svarili pred surovim mlekom veled nevarnosti prenosa bolezni, zlasti tuberkuloze in legarja, in so nam rekli, da je prekuhanje mleka neobhodno potrebno. Današ vemo, da zadostuje pastereziziranje, to se pravi samo majhno razgretje; s prekuhanjem se odtegnje mleku vitamini in nastanejo posebne bolezni, avitamioze. Strah pred uživanjem surovih jedi je izgini in je sprejela medicna surovo hrano na znanstveni podlagi.

Ta novi način zdravljenja tuberkuloze, o katerem bomo kmalu več slišali, ker ga bodo povsod preskušali, je pa poučen tudi še z drugega stališča. Meni na primer — tako piše dr. Hahn o sebi — ni šlo nikdar v glavo, zakaj so na pljučih bolezni, ki niso bili suhi, temveč so nagibali bolj k toščici, še nadalje pitali in jim kar najstrože prepovedali vsako zmanjšanje teže, ki je v teh slučajih za zmeraj tudi zmanjšanje vodenosti telesa. Morem se iz moje prakse spominjati na mnoge take slučaje, ki so naravnost groteskni. Zbolela je na primer neko žens a lepo težo 100 kg. pri velikosti 165 cm a pljučnem kataru srednje stopnje. Dosele si takšnih infekcij pri tako močnih osebah tudi razlagati nismo mogli. Sedaj vemo, da je pri takih konstituciji ogromno vodenost telesa kriva infekcije. Predlagal sem, naj se hrani ta žens aicer dobro, a brez oglikovih hidratov, zato da tudi shujša in se znebi svojih maščobnih težav, ki so jo bolj motile kot ves njen katar.

A nisem prodril. Pitali so jo naprej gor do 126 kg. Uspeh: še danes pogosto temperatura 37,3 do 37,6, zraven še pomanjkanje sapa, veliko potenje pri najmanjšem naporu, utripanje arca itd. Prepričan sem, da bi ta danes 45 letna žens a nikdar ne umrla na pljučni bolezni, da je pa na njena toščica trajno velika nevarnost za njeno življenje. Morda si bodo današ spričo nove diete upali take ljudi primerno raztolčiti in njih tuberkulozo bolje ozdraviti kot s prejšnjim nehvaležnim načinom dojavjanja masti. Jasnje je, da moramo suhe izmozgane tuberkulozne bolnike dobro hraniti, a tudi tukaj se bomo morali držati novih smeri.

Skoraj nobenih oglikovih hidratov, malo mesa, a veliko jajec, zelenjave, sadja. Sedaj tudi razumemo, da pri običajnem zdravljenju debeljenja, ko tuberkulozni bolnik ledljo, ni vplivalo na dober uspeh debeljenja samo kot tako, temveč da so bili dosti bolj važni drugi činitelji, tako na primer ultravioletni žarki visokega gorovja (n. pr. švicarska zdravilišča Davos, Arosa, Leysin), dobri čisti zrak itd. Dalje je treba še nekaj opozoriti: Če bo dijeta samo z mineralnimi solmi pri zdravljenju tuberkuloze pokazala še veliko boljše uspehe kot prejše visokogorako zdravljenje na prostem zraku, bo s tem izvršeno tudi veliko socialno delo, ker se bomo mogli boriti proti tuberkulozi v vsakem mestnem zavodu prav tako dobro kot v visokem gorovju. (Zdravje.)

SERVIRANJE BOLNIŠKE HRANE

Okoli mizi takorekoč tudi obeduje. Zleze sliplavke in želodčne žleze, ki dobavljajo prebavne sokove, začnejo delovati že pri pogledu na okusno in lično pripravljeno jed. Če strežemo bolnikom, ki imajo povečani slab tek, je tembolj potrebno, da obrnemo vso našo pozornost tudi na zunanost in da z majhnimi trikvi in pripravami in ponudbi jedilni tek bolnika kolikor mogoče zboljšamo.
Posoda, v kateri prinesemo jed, mora biti zmeraj kaj najmoč: smazna in ne sme biti prevlečena, še manj pa premajhna. Sklade in tase morajo biti tako napolnjene, da ostane prost še tri centimetra širok rob, s čimer se prepreči, da se rocka prinašalka jedi teh ne dotakne. Porcije naj bodo rajši majhne kot velike, ker napravi pogled večjih množin bolnika pogosto nevoljnega in mu pristudi nadaljnji obed. Pred vsako novo jedjo morajo biti ostanki prejšnje jedi odstranjeni.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

SESTI DAN BEOGRAJSKEGA PROCESA

Beograd, 30. aprila 1930.

Danes se je nadaljevalo zasliševanje Hadžija, ki je bilo zaključeno, ter je prišlo na vrsto zasliševanje tretjega obtoženca Martina Frankeča.

Hadžijo so vprašali, kdo je izdelal posode za peklenške stroje, česar pa Hadžija ne ve.

Dr. Trumbić zahteva, naj precizira Hadžija svoje stališče naprem Akademski jugoslovanski študijski kruh v Zagrebu, ki da so bile tudi hoteli pogonni v zrak.

Hadžija zdaj obirno orisuje to čitalnico. Po njegovem mnenju zavzema ta čitalnica zdaj isto mesto kakor svoje čase Orujuna. Dasi je študentsko društvo ima luksuzno opremljene prostore, z denarjem pa je naravnost razmerljivo ter je to vzbujalo jezo med akademiki, ki niso bili člani. Posebno še ko se je zvedelo, da imajo nekateri funkcijonarji plačo od upravnih oblasti. Tako je imel predsednik Ivan Zdolšek 2500 Din mesečne plače.

Državni pravdnik stavlja še mnogo vprašanj na obtoženca, med tem prebere tudi pismo, ki so ga zaplenili pri Hadžiju v cehli, v katerem mu nekdo piše, naj se ravna po metodi komunistov: priznati le tisto, kar je dokazano, vse drugo pa tajiti in nikakor ne obremeniti ostalih obtožencev ali znancev. To pismo državnih tožilec prilaga spisom, češ, da je to dokazni material.

Tu dr. Trumbić prototični, češ, kako bi se mogli obtoženci sporazumeti, ko je vsak zase zaprt.

Državni tožilec se razburi in točič se pestjo po mizi.

Dr. Trumbić prototični pri predsedniku proti takemu načinu zastopanja obtožbe.

Predsednik opominja državnega tožila, da ni treba razbijati po mizi. Tožilec naj se obrača do braniteljev z istim spoštovanjem, kakor oni.

Državni tožilec nato pravi, da je pismo pisal vsekakor Bernardić.

Te besede so zrevoltirale Bernardića, da je planil pokonci ter klical proti tožilcu: "Kakšne dokaze imate, da je to pismo moje?"

Bernardić je dolgo časa kričal ter glasno zanikal, da bi bil on pisal to pismo, ki da je podtaknjeno. Predsednik je prosil Bernardičevega zagovornika, naj pomiri svojega klijenta. To je tudi uspelo.

Tretji obtoženec

Martin Frankeč je samski trgovski pomočnik iz Zagreba. Izjavlja, da se ne čuti krivega. Odhaja vse očitke obtožnice o organiziranju akcij proti režimu, pač pa ve o bombi na Zrinjevcu ter o bombi, ki naj bi bila položena pod železniški most, in ki naj bi eksplodirala pred odhodom vlaka s poklonitveno deputacijo. Drugo vse oporeka.

Sodi se, da bo razprava trajala še cel mesec maj.

SEDMI IN OSMI DAN BEOGRAJSKEGA PROCESA

Beograd, 3. maja 1930.

1. maja in večeraj, 2. maja, se je nadaljevalo zasliševanje zahtevanih obtožencev pred Državnim sodiščem. Oba dneva nista bila nič novega. Vsi obtoženci oporekajo vsako krivdo in vse izjave, ki so jih dajali pred policijo in preiskovalnim sodiščem ter poudarjajo, da so resnične le njihove izjave na razpravi.

Kot tretji obtoženec se je pojavil Frankeč, ki vztarja na svojih izjavah na razpravi. O atentatih ne ve nič, o kakih terorističnih organizacijah tudi nič. Pravi pa, da je res nabavil smodnik, za kar da je prejel od Prpiča 1800 Din. V kakem namenu je kupil tega ne pove. Vsi sestanki v različnih javnih lokalih v Zagrebu so bili zgolj slučajni in le prijateljski, saj so tudi zahajali vedno v lokale, kjer je bilo dovolj zabave. Da je pomagal prenašati košaro s peklenjskim strojem, priznava, ni pa vedel, kaj je v košari. Stefanca sploh ni poznal, dokler ni bil aretiran.

Dr. Trumbić: Ali so pri zasliše-

ševanju na policiji kaj govorili o Radiću in dr. Mačku?

Frankeč: Da, da, dr. Mačka so zelo psovali.

Drugi odvetnik: Ali vam je res rekel Hadžija, da ne smete porušiti mostu pri Martinovski? Rekel je, da sme biti samo manifestacija oz. demonstracija, da pa ne sme biti nobene človeške žrtve?

Frankeč: Da, Hadžija je rekel, da ne smemo nikogar ubiti, ampak da gre le za demonstracijo.

V dvoranu so pripeljali četrtega obtoženca Ljubomira Kremzira.

19-letnega trg. pomočnika iz Zagreba. Šibak fant je m odgovorja čisto tiho.

Izjavlja, da ni bil v nobeni organizaciji, da posna od obtožencev le Frankeča in Bernardića kot bivša člana radičevske stranke. Vabili so me v društvo, ker se rad šalim in sem veseljak. O kakih pogovorih o atentatu na generale ali most i. t. d. nič ne vem. Izjavlja, da o revolverju sploh ne ve, kako se z njim ravna. Na vprašanja advokatov vztarja pri tem, da ne pozna ostalih obtožencev razen omenjenih dveh. Njegovo zasliševanje je bilo kaj kmalu v kraju, narkar je bila razprava preločena in se je večeraj jutraj začela z zasliševanjem petega obtoženca Štepana Matekovića, 21-letnega šelezovljarja iz Zagreba. Matekovič je močne, čokate postave. Izjavlja takoj, da se ne čuti krivega in da od vseh obtožencev pozna samo Pavra, s katerim sta skupaj igrala nogomet. Obtoženec je, da je novembra meseca streljal na kapetane Kaledina v Zagrebu. Zanikava krivdo.

Predsednik prebere njegove izjave na policiji, kjer vse to priznava, obtoženec pa pravi, da je bil na policiji silno razburjen, da je tako govoril. Bil je tudi v strahu pred postopanjem in je izjavjal same zmedene stvari, ki niso resnične.

Sesti obtoženec je Filip Paver, ki prav tako zanika. Pravil je ves zmeden, da je šel nekega večera z Matekovičem in je stal na straži na nekem vogalu, med tem ko se je Matekovič oddaljil in je potem padel strel. To je moglo Matekovič streljal na kapetane, a on tega ni videl in ne more vedeti.

"Tisto prekletsko košaro s peklenjskim strojem sem res prenašal, mislim pa, da je v njej stara obleka. Košaro mi je dal Prpič, a jaz sem njegov prijatelj in mu rad pomagam vedno."

Sedmega obtoženca Ivana Bana, so zaslišali večeraj le delno, danes pa se bo njegovo zasliševanje nadaljevalo.

Videti je, da so te razprave pospešili in da bi radi pohiteli s procesom. Sodniki so vsekakor že precej izmučeni prav tako tudi obtoženci, bodisi ti, ki so bili že zaslišani in sede v dvoranu ter poslušajo, kako se zagovarja jezo ostali, bodisi oni, ki sede v svojih celicah in čakajo, da pridejo na vrsto.

Avto povozil otroka

Dne 27. aprila popoldne se je na cesti med Celjem in Laškimi poleg gostilne Lipovšek v Tremmerju pripetila avtomobilska nesreča, ki je zahtevala življenje 4-letnega otroka. Celjski avtovošček M. P. je vozil nekakega potnika v Laško. Nenaodoma se je izza neke hiše na levi strani pripodil 4-letni sin služkinje Julijane Zdojčeve Stanko iz Petrovč. Zaletel se je naravnost v avto ter z glavo treščil ob levi blatnik, ki mu je zdrobil lobanjo. Šofer je v hipu krenil na desno ter zadel v neko hišo ter poškodoval desni avtomobilov blatnik. Nesreča je bila že storjena. Šofer je nemudoma obrnil avto, nato je povozil otroka na avto ter ga odpeljal v celjsko bolnico. Tu je zdravnik ugotovil smrt radi zloma lobanjskega dna. Tudi nogo je imel fantek zlomljeno. Šoferja ne zadene nikaka krivda, ker je pravilno vozil in dajal znake s hupo. Poučiti pa bi bilo potreba odrasle, da je treba na deco bolje paziti.

Haritonist Anton Subelj

me v petek 25. t. m. v Ljubljani koncert, na katerem je pel s morske duhovne ter indijanske

pesmi. Publike je bilo precej, interesantnost pesmi je ljudi zgrabila, močno gestikuliranje pevca ob petju ni ugajalo, ker nam je to tuje, ugostitvi pa je treba, da si je Subelj v letih odsotnosti izsolal glas in da napreduje. Več o koncertu jutri.

Gasilski dnevi od 1. do 4. avgusta v Ljubljani

Velika organizacija gasilstva v naši državi "Jugoslovanska gasilska zveza v Ljubljani" pripravlja po naročilu svojega vrhovnega foruma "Vaeolovanske gasilske zveze v Pragi" vaeolovski gasilski kongres v Ljubljani ter 60-letnico obstoja ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva.

Prizprave za ta kongres so že dve leti v teku. Odboru za prireditve predseduje Rihard Engelberger iz Krškega, odbor ima 12 odsekov s 100 člani. Odbor ima mnogo posla, saj je povabljenih na ta kongres 38 gasilskih zvez iz cele Evrope in malone vse zveze se bodo povabilu odzvale. Svojje udeležbo so objavili že gasilci iz Francije, Bolgarije, a Poljske, iz Belgije, Nizozemske i. t. d.

Za 3. avgusta se pripravljajo veliki sprevodi vseh gasilcev na kongresu. Korakalo bo nad 10.000 uniformiranih gasilcev. Na Stadionu bo javno predvajanje gasilskih vaj ter prikazovanje reševalnih del.

Obenem bo v teh dneh organizirana na veesejmu reprezentativna razstava slovenske likovne umetnosti, na kateri bo razstavljalo krog 40 slovenskih umetnikov svoje umetnine.

Na veesejskih prostorih bo tudi razstava gasilskega orodja in brizgalen, ter higijenske razstava.

Tako bo Ljubljana v prvih dneh avgusta zelo živahna.

K umoru delavke Cavnik v Šoštanj

ki so jo našli v nekem gozdu mrtvo in skrito v listje, poročajo, da se je prišel k ljubomerkemu jeticarju javit Ivan Cehner iz Gornje Radgone, ki je dejal: "Ubil sem delavko Cavnikovo v Šoštanju, toda ne nameroma, marveč po nesreči." Jeticar ga je peljal k sodniku, kjer je Cehner izjavil, da sta se imela s Cavnikovo rada, da pa so mu zavidali lužbeno šoštanski fantje ter ni bil nikoli varen pred njimi. Zato je nosil s seboj revolver. Tako je bilo tudi usodnega dne v velikem tednu. Slasta s dekletom na sprehod in ona ga je vprašala, ali ima revolver pri sebi. Dejal je, da, narkar mu je rekla, naj ji ga pokaže. Vzela ga je v roko ter hotela sprožiti. On je hotel to preprečiti, prijel z roko, revolver se je sprožil in dekle je omahnilo na zemljo. Ogledeval je rano, pričel nanzo robec, da bi ustavil kri — zaman. Marija je bila mrtva. Zbegan se je odpeljal domov v Gornjo Radgono, potem pa je nekje pri Lendavi pobegnil na Mačarsko, odkoder pa se je vrnil ker ga je pekla vest in se je zdaj prišel sam javit. — Odpeljali so ga v celjske zapore. Trdi tudi, da on ni pokrnil trupla s steljo, ker stelje tamkaj sploh ni bilo. Preiskava bo pač dognala, koliko je v teh izjavah resnična.

Križa, križa...

Tudi v Združenih papirnicah Gorice-Medvode traja že delj časa delavska križa, ker tovarna ne prejema naročil. Več delovnih moči je odpuščenih, nekaj začasno, nekaj za vedno. — V tovarni oja, firnežev in lakov Medič v Preski-Medvode je bilo že začetkom leta odpuščenih krog 30 delavcev za stalno. — I. t. d. Lahko bi našli takih novic z vseh krajev. Brezposelnost rekrutira svojo armado.

Ubil ženo, obsojen na 12 let

Mariborsko sodišče je 25. t. m. obravnavalo pred stolom porotice slučaj 70-letnega posestnika Janeza Alta iz Janzevega vrha pri Sv. Urbanu pri Ptuju. Obtoženec je bil da je svojo ženo Elizabeto dne 15. decembra 1929 ubil s tem, da jo je parkrat udaril s krampom po glavi ter ji prebil lobanjo. Elizabeti je bilo 43 let, njemu pa 60 let. Živela sta v prepiru, po 11 mesecih pa jo je 70-letni Alt ubil. Obtoženec je pred sodiščem tajil vse, češ, da je jo ubil nekdo drugi, pribe pa bremenijo Alta, ki je bil nato obsojen na 12 let težje dela. Prestal jih vsekakor ne bo v svoji starosti.

Čerkev v boju z boljškovi

Ze nekaj časa se širijo med svetom komentarji o preganjanju vere v Rusiji, katerih osnovna je večinoma enostranska; predvsem je ta motiv lahko opaziti pri predstavnih rimske cerkve. Naslovnega vprašanja ne moremo prezreti, četudi nismo pri njem posredno tangirani in ker se zavedamo, da zraste pod očali izvestnih ljudi prečestokrat — iz muhe slon, čutimo pa potrebo naglasiti nekoliko stvarnih dejstev.

Povdajamo: ne zagovarjamo boljšeizma, ne terorja, na drugi strani pa tudi ne simpatiziramo s tistimi, ki v imenu avtoritete in ljubezni grabijo za vsemi močnimi sredstvi, s katerimi se da količkaj izkazati njihovo nekračansko sovraštvo do vseh, ki ne klečijo pred njimi.

Vemo, da je versko vprašanje v Rusiji danes v ospredju, ni pa osrednja, kakor to trdi "Slovenec" uvodnikar. Dandanes ne živijo verske edince — cerkve, tolike od milosti božje, kolikor od svojih vernikov; verniki jih vzdržujejo, pri tem pa trpijo sami gromotno škodo, česar se tudi boljškovi dobro zavedajo. V koliki meri in na kakšen način boljškovi nastopajo vsled tega proti cerkvi, nam ni natančno znano, kakor tudi ne katoliškim krogom, da bi smeli govoriti o kakih grozovitostih in nasilju, kakor tudi ne, da je (že znana) izjava metropolitisa Serghija izaljena. Verjetno pa je, da v Rusiji ne priznavajo "božjega razodečja".

Ker cerkev izrabljajo vcer, ustvarja avtomatično državo v državi, zato ji boljškovi nasprotujejo.

Drugo je vprašanje proti avtoriteti. Namen posvajaje sredstva. To je bilo vsaj svoj čas geslo jezuitov in tega svet ne more pozabiti. Mi se ne čudimo, če je temu tudi sedaj tako — in to pri boljškovi, kakor tudi pri njihovih nasprotnih. Zakaj poglavar rimske cerkve ni povzdignil tudi tedaj svojega mogočnega glasu; ko so ob osamosvojitvi Poljske, Poljaki-katoličani s trumfom porušili katofedralo ruske pravoslavne cerkve v Varšavi. . . . Zakaj ni zagrozil nemškim kapitalistom, ki so poglali rusko cerkev v Berlinu na boben in v njej etablirali kavarino in ni zapretel Venezolau, ki je odredil zatvoritev samostana na sveti gori Atos. Stremiljunga papaže in boljševikov so si diametralno nasprotna in se torej križajo. Z mirno vestjo lahko trdimo o cerkvenih krogih, da je njihovo kričanje in ogorčenje predvsem politično; to so oni trdili o MacDonaldu in Hendersonu, češ, da sta prej politika, potem šele vernika, ker nista hotela intervenirati zaradi preganjanja vernikov v Rusiji. . . . V današnji dobi se pač državnik ne pokoravajo več toliko rimski diplomatiji.

Če so boljškovi napovedali bogu vojno, tedaj se vernikom ni treba bati, da bi bog podlegel, ker zavedati se morajo, da se ničesar ne more zgoditi brez božje previdnosti, kakor jih učil vera; ako pa bodo odstranili atribute vere, ne more biti s tem odvzet bog nikomur — niti veri. Nam se zelo, zelo dozdeva, da se glavarji cerkve ne boje toliko za boga — in vero, kolikor za cerkev, ne zato, da bi bila odvzeta nadvlada bogu, marveč — cerkvi. Da, nadvlada! V kolikor prizadeti istovetijo pojava vere in cerkve, v toliko je prizadeta vera — in po čigavi krivdi? Vera, konfesija in cerkev so trije pojmi — tega se mnogi več jasno ne zavedajo.

Vemo, da je sen marsikogar — vladati. In v "Slovenecem" uvodniku beremo, "da je krčačstvo edini upravičeni voditelj človeštva". . . Razumemo. Znamo je, kdo dandanes predstavlja krčačstvo, kakor tudi poznamo pravo bistvo krčačstva. Ne smemo pa pozabiti tudi mi, da je biblijski Kristus rekel, da je njegovo kraljestvo ni od tega sveta in da so Kristus križali zaradi tega, ker so se bali, da bi postal uzurpator — judovski kralj. Kristova beseda je bila beseda o ljubezni do bližnjega, nauk o bratstvu človeštva. Tr-

dimo, da ljubezne medsebojno enačje tiste, ki se ljubijo, nikdar pa ne ustvari nadvlade. Pravilno, nepokvarjeno krčačstvo bi vodilo lahko le srca ljudi — v enakost, v bratsko ljubezne, nemogoče pa je, da bi težilo z nadvlado nad ljudmi, da bi jim kradovalo svobodo mišljenja, naziranja in jih zasluževalo v socialnem pogledu. Sedaj pa je dvomljivo, ali so boljškovi bližji Kristusovemu nauku ali cerkev? Kaj le, če so eni in drugi od tega nauka enako oddaljeni?

Zivljenje je nepristranski sodnik; evolucija človeštva po svojem bistvu mora voditi k boljškemu — tega razvoja ne bo mogoče nikdo zavrežati, pa četudi bo nastopal zoper njega v imenu kakršnekoli svetosti, ker življenje samo je najvišja svetlost. Dokler bo človeštvo eksistiralo, bo rastle; v tem razvoju se bodo pa tudi vedno preoblikovali, izpopolnjevali naši pojmi o življenju. Ta rast, življenje, pa tudi ne bo izključevala perturbacij, erupcij in njihovih posledic. Zoper to je brezmočna vsaka človeška avtoriteta, tudi krčačstvo in boljšeizem.

"Delavska politika."

RAZNE VESTI

Profijt železnih družb New York. — Kot poroča "Wall Street Journal", glasilo finančnikov, so bile železnike družbe najmanj prizadete od poloma na borzi, ki je prestrel ekonomsko strukturo ostalih industrij. Povprečna dividenda na delnice devetih največjih železnih kompanij je znašala \$11.57 na vsako delnico, kar pokazuje stalnost železnih družb.

Krojačka unija dobila priznanje New York. — Eastern States Cooperative League je dala najvišje priznanje organizaciji Amalgamated Clothing Workers rad njenih zašlag, ki si jih je stekla z gradnjo združenih stanovanj, akcija, ki temelji na zdravi finančni podlagi in izobraževalnemu delu, ki ga vrši krojačka unija med svojimi člani.

Delavci protestirajo New York. — Na shodu Mednarodne delavske obrambe, ki se je vršil te dni in katerega se je udeležilo nad tri tisoč delavcev, je bila sprejeta resolucija, ki obsoja postopanje oblasti, ker so vrgle delavska organizatorja Powersa in Carra v zapor v Atlantij, Ga., ker sta agitirala med delavci za pristop v organizacijo.

PRIMORSKE NOVICE

Občno konsumno društvo v Idriji je imelo lani dva milijona in 778.814 lir denarnega profita. Članov je 480 z deleži 48.205 lir. Društvo ima tri prodajalne v Idriji in eno v Spodnji Idriji.

Iz podatkov o trgovini s posloplji v Trstu je razvidno, da je bilo v preteklem marcu izvršenih 63 izprembev in lastništvu hiš za vrednost 9.913,625, v januarju in februarju pa za 9.666.178 lir. Hotel de la Ville je kupila družba "di Sicurtia fra Armatori" za 3.100.000 lir, zavod "Banco di Sicilia" je kupil neko poslopje v ulici Ghega za 1.860.000 lir. Zemljiških posojil v mestu in okolici je bilo v prvem četrtletju 4.078.438 lir. Dali so jih nedomač zavodi.

Delavske odškodnine v državi New York

Stiri in štirideset držav ima zakone o delavskih odškodninah (workmen's compensation), kateri zakoni skoraj vedno odpravljajo potrebo, da bi delavec tožil delodajalca radi poškodbe ali bolezni, nastale vsled nezgode na delu.

Država New York je bila ena izmed prvih držav v Uniji, ki je pripoznala odgovornost delodajalca (l. 1910) in je leta 1913 uvedla zakon o delavskih odškodninah. Kasneje so bile uvedene razne spremembe k temu zakonu in lahko se reče, da doletni zakon države New York služi kot vzorec za razne druge države.

Tekom zadnjih petih let je bilo v državi New York vložnih 440.000 pršenj za odškodnino, vatevši 5492 odškodnin za slučaj smrti in 208 odškodnin za stalno popolno onemoglost. Dne 1. januarja 1925 je prišel v veljavo zakon, ki je znižal takozvano čakalno dobo (waiting period) od dveh tednov na en teden; to pomenja, da že teden dni bolezni vsled nezgode upravičuje do odškodnine. Poprej so plačevali odškodnino za manjšo poškodbo, le ako je začasna onemoglost trajala več kot 14 dni. Ta novi zakon je seveda jako povišal število odškodninskih slučajev.

Koliko se izplačuje na odškodninah. — Tekom fiskalnega leta 1928 je bilo vložnih 95.365 prijav za odškodnino, vatevši 1429 radi smrti. Več kot 28 milijonov dolarjev je bilo izplačanih poškodovanecem oz. noma — v slučaju smrti — njihovim družinam. Odškodnina pa predstavlja le del stroškov nezgode. Treba k temu prileteti tudi stroške za zdravniško oskrbo, premije za zavarovanje in izgubo med s strani delavcev. K temu prihajajo še druge neposredne izgube, ki jih je težko ceniti. Družina poškodovanca trpi izgubo vsled bolezni. Delavec sam dostikrat trpi na duševnih posledicah nezgode, ki utegnejo ovirati ga v njegovem delu.

Tedenska odškodninska plačila. — Najvišje tedensko plačilo (maximum weekly rate) je bilo leta 1927 povišano od \$20 na \$25 na teden za dobo popolne onemoglosti (total disability). Najvišje skupno plačilo za začasno onespoblnost pa je bilo povišano od \$8500 na \$9000.

Ako delavec popolnoma odravi, izplačuje se odškodnina za ves čas onespoblnosti, toda za prvih sedem dni se izplačuje odškodnina le tedaj, ako delavec ne more delati več kot 49 dni. Ako je nezgoda imela za posledico kako stalno pohabljenost, zakon določuje posebno odškodnino po poškodbi, namreč: za izgubo cele roke — 312 tednov odškodnine; za izgubo cele noge — 288 tednov odškodnine; za izgubo dlani — 244 tednov; stopala — 205 tednov; očesa — 160 tednov; palca — 75 tednov; drugega prsta — 48 tednov; palca na nogi — 38 tednov; drugega prsta — 30 tednov; tretjega prsta — 25 tednov; drugih prstov na nogi — 16 tednov; četrtega prsta na roki — 15 tednov.

Poškodovani delavec ima pravico do brezplačne zdravniške

oskrbe, operacije, bolničarske in bolnišnične postrežbe, lekov itd. Za mladoletnike pod 18. letom treba plačevati dvojno odškodnino, ako so zaposleni proti obstoječim zakonom.

V vseh drugih slučajih, ki ne provzročajo stalno pohabljenost ali pokazitev, izplačuje se odškodnina, dokler začasna onespoblnost traja. Kompenzacijska oblast pa ima pravice kasneje spremeniti svojo odločbo, ako razvoj poškodbe to upravičuje.

Odškodnine za slučaj smrti: Ako nezgoda ima smrt za posledico, izplačuje se odškodnina tako-le:

1. Pogrebni stroški, ki ne smejo presežati \$200.

2. Ako je delavec zapustil ženo (ali žena obnemotega soproga) in nikakih mladoletnih otrok, izplačuje se 30 odstotno povprečne mezdne in v slučaju sopetne poroke, vdova dobi naenkrat odškodnino za dve leti. Otroci dobivajo vsak 10% povprečne mezdne pokojnika do starosti 18 let. Ako vdova umre ali se zopet poroči, se odškodnina za otroka povrta na 15%.

Ako ni vdove ne otrok, ostroma ako skupna odškodnina vsem tem ne presega dve tretini povprečne mezdne pokojnika, tedaj pridejo na vrsto odvisni bratje in sestre pod 18. letom ali odvisni starši ali drugi odvisni sorodniki, vsak izmed katerih ima pravico zahtevati kot odškodnino 15% povprečne mezdne.

Leta 1928 se je izplačalo \$7.300.000 na teh posmrtnih, katere je dobivalo 740 vdov, 1240 otrok ostroma nadoletnih bratov in sester, in 192 staršev in prastaršev.

Inozemci dobivajo isto odškodnino kot ameriški državljani, ako stanujejo v Združenih državah. Ako pa gre za sorodnike, stanujoče v starem kraju, tedaj ima pravico do odškodnine le žena in otroci ali, ako teh ni, oče in mati pokojnika, pod pogojem da jih je pokojnik popolnoma ali deloma vadrževal.

Prijave poškodbe. — Poškodbe, za katere se lahko izplačuje kompenzacija, treba pisмено prijaviti pristojni oblasti (Industrial Commission), kakor tudi delodajalcu tekem tridesetih dni po nezgodi. Prijava mora vsebovati ime in naslov delavca in treba v enostavnem jeziku opisati čas, kraj, značaj in varok poškodbe. To prijavo mora podpisati poškodovanec ali nekdo v njegovem imenu. To prijavo je treba vpsolati po registriranem pismu.

Za slučaj smrti mora to prijavo podpisati eden ali več pokojnikovih sorodnikov upravičenih do odškodnine. FLIS.

Washington ima 485,716 prebivalcev

Washington, D. C. — Glavno mesto Združenih držav ni doati napredovalo v zadnjih desetih letih v prebivalstvu. Kolumbijski distrikt ima letos 485,716 prebivalcev, dočim je imel leta 1920 približno 30,000 manj.

All ste se naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Prosvetljena demonstracija svojih konstitutor. V okvirju je poleg policijskega inspektorja O'Briena famozni pol. komisar Whelan, ki hoče delajo prepričati, da je odkril "rdečo" zaroto.

Sama je svojim besedam prisluskovala s strastno ljubeznijo, zagrizla se je v svojo veliko vero z ognjem, ki je tvoril njeno bistvo, z svojo elektricno energijo svojega hotenja.

Verujte mi, vse kar morem na vas res zanimivega videti, se da povedati z dvema besedama: presiti ste! Za dezert po preobilnem obodu vam gre: za slavo! Kdo more vam verjeti, da vam je kaj za narod? Kdo, ko morete od osmih zvečer do dveh po polnoči predsedati — večer za večerom — pri nemških kartah, pri italijanskem vinu, pri srbski svinjetini!

Če bi vam res šlo za to ljudstvo, bi se asketizirali v vsem svojem življenju vsaj za desetino toliko, kolikor je asketiziral svoje življenje, recimo: Uljanov. Njemu verujem, vam in vašim prijateljem ne verujem nič. Prepričana sem, da ste sami lažnivci, smešni gozdarci, ki vam ne bo uspelo nikdar niti prebivalcev Kurje vasi prepričati, da so vsi člani te vasi pripadniki enega samega naroda. Opuščate te prazne marnje, postanite lepo ponižni in disciplinirani profesorji, dostojni zmerni pivci, obosmourni kvartači in pesniki priložnostnih pristno slovenskih, vsaj nekoliko bolj šilih verzov, nego vam je uspelo doslej poslati jih v svet.

Trebuški vam bodo zrastle in ne bodo nič manj obilni od srbskih in hrvaških. . . Ni vedela, niti kdaj, niti kako:

Kar nepričakovano je stala v vrstah ljudi, ki so bili bistveno nasprotni Bojanovim naziranjem in hotenjem. Najbolj čudno pa je bilo, da so jo baš te večne debata s političnimi nasprotniki njenega moža dovedli tja, kamor je po vsem svojem verovanju in hotenju že dolgo spadala.

Zadela je prepričevati celo svojega moža, da je njegov boj za ideale brezsmiseln, za ideale, ki so že davno izgubili celo blek idealov.

A bilo je vse zaman. Spoznati je morala, da politično pripadništvo največkrat ni stvar razuma in mirnega presojanja, marveč stvar neke nagonске sile, neke skoraj podzavestne moči, ki goni človeka do blaznosti v katerokoli smer. Doumela je, da služiti pri političnem uredjanju povprečnega mozga intelekt le kot suženj nagona vedela je, da ima nagon globoke in starodavne korenine, ki morejo na novo pognati, čeprav so deblo posekali. Razumela je, da so dognanja intelekta drobne komaj nastajajoče koreninice, ki šele počasi spreminjajo ves zamotan sestav korenja . . .

Z Bojom ni mnogo debatirala. Ni ga obsojala. Celo ljubila je ogenj, ki je gorel v njem, kajti zdel se ji je čist in mogočen, zdel se ji je — najprej — nesebičen, ki mu ni šlo ne za slavo ne za kakšne druge dobičke. Zato mu ni rekla nikdar nobene takšne besedice, ki bi mogla v njem vzbuditi sovražne ali sovraštvu sorodne občutke.

Njeni nazori, njena politična orientacija — vse to ni ostalo brez vpliva na njuno medsebojno razmerje. Bojanova ljubezen do nje je jela pojemati (vsaj tako se mu je dozdevala).

Jerzy Kossowski:

Stefan Zaljubnikar

Kapral Stefan Zaljubnikar, gorjanec zabiti, najhujši pripravac v 20. polku avstrijske pehote, pijanec in fantast, je bil tistega dne nasekan, kakor še nikoli ne. Kaj bi tudi ne bilo! Svojo vojaško čutarico je bil napolnil z rumom prav do zamaška. Za Božič je je hranil in zdaj mu jo je nekdo ukradel! Koga le bi ne popadel bes!

Vse ga je mučilo, vsaka stvar ga je ujezila. Ni mu bilo po volji, da je dan dolg, ni mu bilo prav, da je vreme toplo, čeprav smo bili v decembru, jezil se je, da se ne more okopati, a vendar je krajna Piava tekla tik za napisom, v katerem se je bil ugnjezdil ves bataljon — kakor lastavice.

Hodil je od leve na desno, se zadiral nad ljudmi in jih suval, lažil je po kavarnah, češ da mora paziti na red, da bi morda kje zagledal svojo čutarico; a že se je zvečerilo, on pa še ni našel sledu za zločincem. Zat je moral biti prečkan, da ga Zaljubnikar ni mogel izslediti.

Pogledal je še do kaverne, kjer je imel sam ležišče. Tam je bila zbrana precejšnja družba tovarišev, ki niso vršili službe. Sedeli so na nizkih priehnih, zaviti v oblake tobačnega dima, in so potratni, žgali dve sveči ter igrali na karte.

Zaljubnikar je vstopil, nizko sklonil svojo visoko kodrasto glavo, se vstopil za igralce in preko njihovih ram zrl na igro. "Kaj boš povedal, kapral?" je glasnil nekdo.

lo). Mnogokdaj je mislil na Tanjo, vedno gosteje.

— Ne razumem, Rosa, kako moreš sodelovati z ljudmi, ki delajo v organizaciji, nasprotni do skrajnosti vsemu mojemu bistvu.

— Bojo, mož si! Praviš, da si se vedno boril za svobodo prepričanja in svobodo vesti, pa ne moreš razumeti, da hočem svobodno misliti, svobodno ljubiti, ne ukloniti se tvojemu prepričanju, ki je preslabotno, da bi moglo ustreči moji veri, mojemu hotenju!

— Ti se ne daš prepričati!
— Ne, Bojo! Hočem, da me prepričaš! Veruj, še tisti trenutek, ko ti bo uspelo pobiti moje argumente, še tisti trenutek, ko bo moč tvoje vere osvobodila tudi moje srce — bom izstopila iz organizacije, ki me je do danes edina mogla prepričati, da je njena pot prava pot.

Bojo je ni skušal prepričati. Bil je velik v veri, v ljubezni, v lastnostih, ki morejo ob nekaterih pogojih in v nekaterih okoliščinah napraviti iz — morebiti povprečnega človeka — voditelja, tvorca usodnih in nadvse pomembnih stvaritev za življenje ljudstev in človeštva — sovrlašil pa je vsa dolgoletna razpravljanja. Nagonsko jih je mrzil. Bojo ni bil omajen. Zagrizel se je s strastjo v svojo vero. . . Vedel je, da ni nobena vera tako nezmožljiva in tako neovrgljiva, da bi človek o njej ne mogel debatirati dolge dneve in noči.

Tudi Rosa je to vedela. In Bog'va, če bi se bila uklonila njegovim še tako močnim in uspešnim argumentom. Najbrže ne.

— Notranja svoboda je edina možnost. Bojo, ki bo mogla danes, v dobi, ko religiozni formalizem mora propasti in dejansko že propada, tvoriti podstavo zakona in zakonskega življenja od jutri.

— Ne razumem, kaj je notranja svoboda.
— Ne razumeš? To je svoboda mišljenja, svoboda koristnega uredjanja, svoboda možnosti duševnega izživljanja obeh zakonov, svoboda, ki mora iti celo tako daleč, da strogo loči spolnost od ljubezni. Spolnost je specifično telesni učitek, medtem ko je ljubezen najvišja duševna vrednota, ki raste v istem razmerju, v katerem počasno propada telesni učitek spolnosti.

— Dovolj, dovolj, Rosa! Ubijaš me s tem sciranjem . . .
— Saj nisem sama kriva. Pogovor tako nanese, okoliščine, ki naju trpinčijo.

— Mučiš me, Rosa!
— Ubogi moj Bojo! Veruj mi, ne delam namenoma. V poslednji dobi si tako bolan, ves nervozen. Ali bi ne bilo dobro, če bi šla na krajše potovanje? Ogledala bi si Bosno, Južno Srbijo, Beograd?

Bojo jo je pogledal. Is oči mu je zasijal blek nekdanjih dni; nekaj kakor sladka slutnja se je zalesketalo v njih.

V Beogradu, v mesto, kamor so že davno romale njegove sanje, v Meko njegove velike ljubezni, v mesto, ki je rodilo toliko junakov, toliko legendarnih mladih Jugovincev! In v Beogradu je toliko ruskih emigrantov. Mogoče bo videl kakšnega znanca, ki mu bo vedel povedati vsaj besedico o njej.

(Dolje prihodnjak)

"Nič."

"Imaš svečo, kapral?"

"Imam."

"Posodi nam, ker naša že ugaša."

Dal jim je svečo, katero je imel shranjeno za desko v steni, posikal harmoniko, ki je ležala v kotu na slami in široko razkorachen je začel igrati potihoo: pesemce, mazurke, valčke. In marše, polke, štajeriše . . . Zibal se je po taktu, udarjajoč z desno nogo ob trdo zemljo.

In kvartači so počasi povsili roke in prenehali z igro. Poslušali so in zrl v trepetajoče sveče. Kako pa je tudi igral, igral ta bestija!

Nenadoma je Zaljubnikar prestal in odseknil na ardi melodije, da je zavtililo iz harmonike.

"A čutaro — kdo mi jo je sunil?" je naglo vrzel mednje vprašanje in jih prebadal z očmi vse po vrsti, dokler ni zapazil, da ima eden izmed njih čudno-napete prai. Takoj je vedel, da je izsledil tatu. Približal se mu je in v prsti narahlo potkral na vzbobenem mestu.

"Boš dal nazaj? Ti!"

"Hja, kapral, je zamislil fant, kakor kura, kadar pije vodo, "hja, saj smo jo mislili skriti le kar tako, za šalo . . ."

"Jaz ti bom pokazal šalo. Sročča za te, da je nočjo sveti večer". Vzel je čutaro iz njegovih rok, pogrozil z njo krvivcu in jo spravil v žep. "Jaz ti bom pokazal, kraši na sveti večer!"

Na zadnje jo je le našel. Vsa togota, ki se je kuhala v njem od jutra, je minila naglo in se sveč vrnila. Pozabil je celo, da je bila razžaljena njegova kapralška čast. Popravil si je vo-

jaško čepico nazaj na čelo, se u-sedel lagodno na zavoj konzerv in raztegnil harmoniko, kolikor se je dalo, da je zajela zrak z vsemi predali. Premikal je prste po tipkah, povsili glavo nad glasno harmoniko in igral:
"Ta lovski regiment nad"

Piavo stoji, Taljanom sporoča, da se jih ne boji . . ."
Napetost je minila. Fantje so začeli pripevati, udarjajoč z nogami takt in so postajali vedno glasnejši. Razgrevali so se vedno bolj, pesmi pa so se kar sipale, podoč druga drugo. Pell so in pell, obrzali so jim postali rdeči in žile na čelu so se jim napele, mahali z rokami in naznačevali takt rastočih zvokov harmonike. Kadar je melodija zrastle v bolesten, iščoč zvok, so vsi široko zaveslali z rokami.

Prestali so hipoma, kajti Zaljubnikar, mojster nad mojstri, gorjanec zabiti, pripravilec, pijanec in fantast, je preložil harmoniko, da se mu je razpela čez prai in trebuh kakor velikanski zeleno-rumeni pratan, pategnil topo čutarico iz žepa, vstal, se široko razkorachil in izpregovoril:

"Narod! Armada avstrijska! Gorjanec zgubljeni! Sveti večer je nočjo. Pijem na vaše in moje zdravje, če Bog da!"

Izpil je dobro polovico, da so se mu oči belo zasvetile. Nato jim je podal čutaro, da je šla od ust do ust. Bil je Zaljubnikar človek velikih gest, in ljubil je svoje kompanjone. Ko so jo izpraznili, se je našel še marsikak posestnik ruma in pričelo se je praznično pijanjevanje. Pred očmi so jim začele ska-

kati rdeče lise, plamene dveh mizerno svetelih aveč so videli dvojno in trojno, iz možganov možgane, iz oči v oči, iz ušesa v uho so se pretakale nekakšne melodije, misli in besede.

Hrup je bil tolik, da so se tresli oboki kavern, a vedno več se jih je nabiralo iz sosednih kavern in rovov.

Znočilo se je že popolnoma in visoko na nebu je vžrel mesec. Z laške strani ni padel noben strel. Praznovali so sveti večer.

Zaljubnikar, ki je nedelje-no gospodaril nad trumo, je iztegnil svojo veliko roko in je pretrgal tišino:

"Fantje, gremo na nasip. Pazite le, da ne boste izpostavljali svojih glav. Vse drugo vam povem o pravem času." Šel je prvi, za njim je šla v vojno reu dela truma. Prišel se je vzpenjati na nasip in se je usedel na vrhu, ne skrivajoč se.

"Lezite, fantje! Nieder!" je komandiral po nemško na ves glas. Ljudje so se tiho vlegli, a z laške strani se je začel glas mandoline in gitare.

A Stefan Zaljubnikar, kapral 20. avstrijskega pešpolka, muzik, fantast, pripravilec in pijanec je igral pesemce, mazurke in valčke. In polke, marše, štajeriše . . .

Z laške strani so se zaslišali bravo-klici. Po vsaj črti je šlo silno ploskanje, da bi mogli kdo misliti, da streljajo strojne puške.

Par ljudi se je odtrgalo od trume, poskočili so na nasip in pričeli pesati "drebpega"!

Piskajoči diskant je tožil:
"Rad bi pesal, če bi šlo, zrasle noge so krivo, pa jaz krive noge mam, če poskočim, telebam hu-ha-nej!"

Spet so padali bravo-klici z laške strani.

Zaljubnikar je vstal. Z umazano roko si je utrl pot s čela, vzdignil kvilku veliko glavo in pogledal v ogromno zlato ploskev mesa, ki se je rdela kot iz starega slata, zavzdihnil tako glasno, kakor bi raztezal harmoniko, in je zaigral tako otožno, kakor bi to ne bil on, marveč nekdo drugi — sveto božično pesem . . .

In njegovi ljudje, ki so ležali na nasipu, z očmi, uprtimi v bleščeče valeve Piave, podobne razlitemu srebru, so zapeli z njim vred.

Drtela je pesem na valovih, zaganjala se na bregove nadrečnih nasipov, raztrih od strelov, a pijani Zaljubnikar je igral in jokal kakor majhen otrok.

(Iz poljščine prevedel Fr. V.)

A. Daudet:

Kako sem potoval v copatah

Ce bi živel tako dolgo kot moj ujec Janez Kratnik, ki mora biti danes star že kakor kakšen starodaven kruhovec (tropično drevo) sredil Afrike. Nikdar ne bom pozabil, kako sem prvič potoval v Pariz v vagonu tretjega razreda.

Bilo je zadnje dni februarja in mraz še smerom precej oster. Vozili smo se mimo golih gričev, poplavljeni ravnini in mimo dolgih vrst mrtvih vinogradov. Pod sivim nebom, izpod katerega se je zdaj pa zdaj usul droban sneg, je zavijal tanek veter. V vlaku so sedeli pijani mornarji, ki so prepevali, košati kmetje, ki so spali z odprtimi usti ko mrtve ribe, drobne stare žene v zmekanih klobukih, otroci in pestunje in bolhe, skratka vsa navlaka, ki se natepe v vagone za reveže, da je prav pošteno zaudarjalo po tobaku in po žganju, po mesenah in po strohnelih slami. Se danes se mi zdi, kot bi bil zraven.

Ko sem stopil v vagon, sem si izbral kotiček pri oknu, da bi lahko gledal na nebo; toda ko-maj smo prevozili nekaj kilometrov od postaje, me je že odrinil s sedeža neki vojaški bolničar, češ, da bi rad sedel obrnjen proti svoji keni. Bil sem seveda preboječ, da bi se začel pravdati, in tako sem se moral nad dve-sto kilometrov voziti sredi med tem zavajenim prostakom, ki je disal po lanenem semenu, in nekim višjim bobnarjem iz Šampanje, ki je ves čas smrčal na moji rami.

Voznja je trajala dva dni. Ta dva dni sem prebil na istem prostoru kot pribit sredi dveh sodov, da niti glave nisem mogel obrniti. Še ust si nisem upal odpreti! Ker nisem imel ne denarja ne brašna, vas pot nisem prav ničesar zavžil. Precej dolgo je biti dva dni brez vsake jedi! — Sicer sem imel še novec za štideset sousov, a sem ga moral skrbno hraniti, da me reši iz zadrege v Parizu, če ne bi bilo brata Jakoba na kolodvor. In četu-di sem bil že pošteno lačen, se ga vendar nisem maral dotakniti. Samo to je bil hudir, da so v vagonu okrog mene venomer jedli! Pod mojimi nogami je bil preklicano težak zaboj, iz katerega je sosed bolničar pogostokrat izvlekel kak mesnat izdelek, ki ga je potem delil s svojo keno. Bližina tega zaboja mi je bila v veliko nesrečo, zlasti drugič dan. Pa kljub temu nisem na tem strašnem potovanju največ trpel od gladi, ampak od mraza.

Iz Sarlandea sem se odpeljal brez čevljev, v samih tankih in tesnih copatah, ki sem jih tam rabil samo v spalnici. Saj niso copate tako napačna stvar, ali pozimi v tretjem razredu! Ljubi Bog, tako me je pa že zeblo, da bi se bil najrajši zjokal. Ponoči ko je vse spalo, sem nalahko prijel nogo z rokami in jih tako držal po cele ure, da bi si jih nekoliko segrel. Oh, če bi me bila videla moja mati!

Toda kljub gladi, ko mi je krulil po črevih in kljub hude-mu mrazu, ki me je silil na jok, sem bil zelo srečen in za nobeno stvar na svetu ne bi bil zapustil svojega prostora, četudi sem se-del samo napol v sredini med bolničarjem in Šampancem: na koncu vseh muk me je čakal Jakob, čakal me je Pariz!

Drugi dan, kakako ob treh ponoči, se ne nadoma prebudim. Viak se je ustavlil, v vagonu je bilo vse pokoncl.

Šihal sem bolničarja, ki je rekel svoji ženi:
"Zdaj smo pa tu!"

"Kje smo, kje smo?" ga vprašam in si manem oči.

"Kje smo! Zlodej! V Parizu vendar!"

Hitel sem k vratom. Nikjer nobene hiše. Samo golo polje, nekaj plinskih svetilk in tu pa tam velik kup premoega; daleč spodaj pa je žarelo v rdeči svetlobi velikansko okno in prelival se je čuden hrum, podoben razburkanemu morju. Ob viaku je stopal železničar z laterno v roki, postal pri vratih in klical: "Pa-a-riz! Pa-a-riz! Listke!" Nehote me je prešinila grozčna misel pred nečem strašnim, pred Parizom!

Oh, ti ogromno, neusmiljeno mesto, kako po pravici sem se te ball!

Čez pet minut smo vstopili na kolodvor. Jakob me je čakal že celo uro. Bil je precej visoke po-

stave in nekoliko sklonjen, pa sem ga že od daleč ugledal, ko mi je s svojimi dolgimi preklatimi rokami mahal: izza pregraje. Takoj sem bil pri njem.

"Jaka! Moj brati!"
"Oj, dragi bratec!"

Tesno sva se objela in tudi najini duši sta se privili druga k drugi. Le prežal, da niso kolodvorovi prav nič pripravni za objemanje. So tu razne sobe za blago, a ni sobe, kjer bi človek človeku razkril svoje srce in mu razodel svojo dušo. Od vseh strani so naju auvali in nama gazili po nogah.

"Naprej! Naprej!" so nama klicali mitničarji.

Jakob mi je pošepetal: "Kar pojdiva! Bom že jutri poslal po tvoj kovček." Prijela sva se pod pazduho in lahka kot najini denarnici krenila proti Latinski četrti, kjer stanujejo študentje.

Pozneje sem si večkrat skušal natančno predočiti prve vtise, katere je to noč Pariz napravil name; toda vsak predmet in vsak človek, ko ga vidiš privkrat, ima na sebi nekaj posebnega, česar ne boš opazil nikoli več. In res si nikdar več nisem mogel predočiti onega Pariza, kakršnega sem doživel ob svojem prihodu. Zdi se mi kot mesto, skozi katero sem šel meglenega dne še kot otrok pred davnim časom in kamor se od takrat nisem več vrnil.

Spominjam se lesenega mostu, ki je držal preko velike črne reke, in puste obale, ob kateri je bil ograjen velikanski vrt. Za trenutek sva se ustavila ob tem vrtu. Skozi mrežasto ograjo je bilo videti vse polno kobilic, gredic, ribnikov in od ivja le-asketajočih se dreves.

"Lo je botanični vrt!" mi je povedal Jakob. Notri je vse polno medvedov, levov, udavov, povodnih konj in vsakršnih zveri.

Pa je res imelo vse nekam precej divji obraz in zdaj pa zdaj je zadonel iz teme oster klik ali hripavo rjovenje. Stisnil sem se k bratu in debelo gledal skozi omrežje. Z enakim strahom sem

se osiral na ta skrivnostni vrt kakor na nepoznani Pariz, kamor sem prihajal ponoči, in zdelo se mi je, da sem se izkrcal v veliki temni jami, polni divjih zverin, ki bodo zdaj zdaj planile name. Sam Bog, da nisem bil sam in da je bil z mano Jaka, ki bi me branil, če bi bilo treba. . . Ah, Jaka, Jaka, zakaj nisi bil vedno z mano?

Potem sva hodila in hodila po neskončno dolgih temnih ulicah. Nenadoma se Jakob ustavi na majhnem trgu pred neko cerkvikjo.

"Zdaj sva pred cerkvikjo svetega Germana. Tu zgoraj je na jino stanovanje."

"Kako, Jaka! V zvoniku?"
"Da, v samem zvoniku! Vsaj lahko zmerom na uro gledaš."

Jakob je nekoliko pretiraval. Stanoval je v hji polg cerkve v majhni podstrešni sobici v petem ali šestem nadstropju, tako da se je okno njegove sobice odpiralo proti zvoniku svetega Germana vprav v višini kazalcev.

Ko sva stopila v sobico, sem veselo vzkliknil:

"Ogenj! Živijo!" Urno sem bil pri pečici in nesel noge nad plamen, da bi si bil kmalu še copate zažgal. Šele sedaj je Jakob opazil mojo nenavadno obutev, ki se ji ni mogel dovolj nasmejati.

"Dragi moj!" mi je rekel, "koliko slavnih mož je prišlo v Pariz v cokolih in so na to ponosni! Ti pa lahko rečeš, da si prišel v copatah, kar je še večja posebnost. Zdaj pa copate kar lepo sezuji in načniva pasteto!"

Po teh besedah je dobri Jaka porinil k ognju majhno mizico, ki je obložena z jedli čakala v kotu.

(Iz francoščine: Zdolanji.)

V NAJEM SE ODDA—4 sobno stanovanje za \$19, 5 sobno za \$25, na 22. česti blizu Rockwell st. in 5 sobno stanovanje na 14th st. in Karlov ave. za \$25. Oglasite se na: 4267 West 22nd street, Chicago, Ill.—(Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tušnim srcem naznanjamo žalostno vest, da je preminul naš oče in soprog

LUKA ČOP

Umrl je 19. aprila 1930 ob 1:15 min. jutraj po kratki in mučni bolezni za pljučnico. Rojen je bil v vasi Mršna Vodica pri Lovkvah, Gorski Kotar na Hrvaškem leta 1878. Bil je član naš 30 let pri S.N.P.J. Pogreb so je vrtil na Narodno pokopališče v Bridgeville, Pa. Na tem mestu se iskreno zahvalim članstvu za korporativno udeležbo pri pogrebu in ravno tako vsem, ki so žili ob njegovem mrtvaškem odru. Hvala lepa društvu M. 245 S.N.P.J. za darovani venec, ker je pokojnik imel veliko število prijateljev in znancev, naj volja lepa hvala vsem, ki ste karholi pripomogli za časa smrti pokojnika. Tebi dragi oče in soprog, pa lastno, počivaj v miru. Dragi oče in soprog, blagi spomin. Žalujoci ostali: John Čop, sin v Združenih državah, Josip in Valentin, snova, ter Marija Barundič, hči in Agnes Čop, soproga v stari domovini, Lawrence, Pa.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in šhōde, vizitnice, častilke, knjige, kole-darje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškim, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UŠTMRNA POJASNILA